

Maktlösa kvinnor och makthavande män

En analys av Agenda 2030s jämställdhetsmål

Alva Karlsson och Philippa Lokko

LUNDS
UNIVERSITET

GNVK22
Genusvetenskapliga institutionen
Lunds Universitet
Handledare: Mikael Mery Karlsson
Examinator: Irina Schmitt

Abstract

The aim of this essay is to examine the phrasing of gender equality in the 2030 Agenda for Sustainable Development focusing on Goal 5: Gender Equality. The focus of the study also extends to analyze the potential consequences of the goal's phrasing and understand why the empowerment of women and girls are seen as essential for the progression on all levels of sustainability. Through qualitative interviews with participants working with sustainability and Agenda 2030 and our theoretical framework including social constructionism, hegemonic masculinity, intersectionality and postcolonialism, this thesis offers a perspective on gender equality relative to sustainable development in a global context. The conclusion establishes that the phrasing of gender equality in the agenda is based on the social and political context in which it was created. The consequences that follow are that gender equality is reduced to be seen as a women's issue where women's positions worldwide become homogenized, and where men's roles are excluded. The study also shows that women's potential today is left unused since women are categorized as a powerless group. This view on women is problematic in many ways, especially since this study shows that the world will not become sustainable if women keep getting excluded from decision making processes.

Keywords: Agenda 2030, Global Goals of Sustainable Development, sustainability, gender equality, postcolonialism

Nyckelord: Agenda 2030, Globala målen för hållbar utveckling, hållbarhet, jämställdhet, postkolonialism

Förord

Det finns ett antal personer som har varit avgörande för vår uppsats och som vi vill passa på att tacka. Först och främst vill vi rikta ett stort tack till våra fem deltagare, utan er medverkan hade uppsatsen inte varit möjlig att genomföra. Tack för ert engagemang och för de intressanta samtalen som vi haft tillsammans med er. Vidare vill vi tacka vår handledare Mikael Mery Karlsson, tack för dina konstruktiva kommentarer och feedback som lyfte uppsatsen till en ny nivå samt för din uppmuntrande och positiva inställning. Avslutningsvis vill vi tacka varandra. Tack för peppning, stöttning, rättstavning och kaffepauser i solen. Det har varit en fröjd att skriva uppsats ihop!

Lund, maj 2021

Alva Karlsson & Philippa Lokko

Innehållsförteckning

1. Inledning	1
1.1 Syfte och forskningsfrågor	2
1.2 Uppsatsens disposition	2
1.3 Bakgrund och forskningsfält	2
2. Teori	8
2.1 Socialkonstruktionism	8
2.2 Hegemoniska maskuliniteter	9
2.3 Intersektionalitet	11
2.4 Postkolonialism	12
3. Metod och material	14
3.1 Kvalitativa intervjuer	14
3.2 Innehållsanalys	17
3.3 Vår roll som forskare	18
3.4 Språkbruk och tillgänglighet	20
4. Resultat	21
4.1 Hållbarhet kan inte nås om halva världens befolkning exkluderas	21
4.2 Kvinnor drabbas hårdast av orättvisor och kriser	22
4.3 Kvinnor tar mer holistiska, långsiktiga och hållbara beslut	23
4.4 Investeringar i kvinnor gynnar familjen och samhället	25
4.5 En global agenda kräver ett gemensamt språk	26
5. Analys	29
5.1 Hur kan jämställdhetsmålets formulering tolkas?	29
5.2 Hur kan kvinnors och flickors egenmakt leda till en hållbar värld?	33
6. Slutsats	39
Referenslista	43

1. Inledning

I september 2015 enades Förenta Nationernas [FN] 193 medlemsländer om en gemensam utvecklingsagenda kallad Agenda 2030. Den innehåller bland annat Globala målen för hållbar utveckling som integrerar de tre dimensionerna av hållbarhet: social, ekonomisk och miljömässig. Syftet med agendan är att minska fattigdom, orättvisor och ojämlikheter, samt lösa klimatkrisen till år 2030 (FN u.å).

Sedan 2000-talets början har könsrelaterade frågor, könsbaserade ojämlikheter och kvinnors underordning i ett globalt sammanhang tagit mer plats i den feministiska forskningen (Jaggar 2016, 192). Krig och militarism, miljöförstöring och klimatförändringar, sjukdomar, kränkningar av rättigheter och fattigdom är alla könsrelaterade frågor (Jaggar 2016, 196). Exempel på detta går att se i de effekter som coronapandemin haft på områden som utbildning, socialt skydd och våld i hemmet - där kvinnor och flickor är särskilt utsatta (UNDP 2020). Dessa globala utmaningar kan inte hanteras isolerat utan måste lösas genom globalt samarbete och med hänsyn till andra utmaningar (Globala målen 2021a).

För att Agenda 2030 och hållbarhet ska uppnås krävs det att regeringar, privat sektor, civilsamhälle och medborgare samarbetar, och därför behöver agendan också kunna tolkas och förstås på alla nivåer (Globalportalen u.å). Dessutom finns det en annan avgörande sak för att uppnå en hållbar värld; jämställdhet. Det är nämligen bevisat att politisk, ekonomisk och social jämlikhet mellan kvinnor och män bidrar till alla dimensioner av hållbar utveckling (Globala målen 2021b). Jämställdhet har blivit ett eget mål, *Mål 5: Jämställdhet*, vilket även ses som centralt för att uppnå hela agendan.

Till en början avsåg vi att i denna studie undersöka hur det kommer sig att jämställdhet är en avgörande faktor för att minska klimatförändringarna och fattigdomen samt öka hälsan och välbefinnandet i världen. Under arbetets gång genererades andra intressanta infallsvinklar och vi valde därför att skifta fokus till att undersöka hur aktörer som arbetar med Agenda 2030 ser på jämställdhetsmålet och dess fokus på kvinnors och flickors egenmakt. I uppsatsen förstås begreppet egenmakt som kvinnor och flickors möjlighet att påverka sin livssituation, och vi hoppas kunna bidra till en större förståelse för varför just flickor och kvinnors egenmakt är väsentlig för att uppnå Globala målen och en hållbar värld.

1.1 Syfte och forskningsfrågor

Syftet med denna uppsats är att skapa förståelse för hur aktörer som arbetar med Agenda 2030 tolkar *Mål 5: Jämställdhet* och vilka konsekvenser de ser att målets formuleringar kan medföra. I förhållande till detta vill vi även undersöka aktörernas perspektiv på hur kvinnor och flickors egenmakt kan leda till hållbar utveckling. Genom kvalitativa intervjuer med personer som arbetar med hållbarhetsfrågor utifrån Agenda 2030 erbjuder uppsatsen ett perspektiv på frågan om jämställdhet i en global värld som vi upplever saknas idag.

För att undersöka det här ser våra frågeställningar ut som följande:

- Hur tolkar aktörer som arbetar med hållbarhetsfrågor *Mål 5: Jämställdhet* i Agenda 2030?
  - Vilka konsekvenser anser de att målets formulering kan ha?
- Hur beskriver aktörer som arbetar med hållbarhetsfrågor att kvinnor och flickors egenmakt är väsentligt för att skapa en hållbar värld?
  - Vilka positiva effekter ser aktörerna att jämställdhet har på resterande globala mål?

1.2 Uppsatsens disposition

Uppsatsen inleds med att presentera bakgrunden och forskningsfältet som vår studie förhåller sig till, kopplat till vårt syfte och våra frågeställningar. Därefter följer en redogörelse av vårt teoretiska ramverk bestående av: socialkonstruktionism, hegemonisk maskulinitet, intersektionalitet och postkolonialism. Efter den teoretiska redogörelsen motiverar vi vårt metodval som har varit ledande i utformningen av uppsatsen samt presenterar vårt urval och etiska överväganden. I kapitel 4 redovisar vi det insamlade materialet från intervjuerna och i kapitel 5 ger vi vår egen analys av materialet utifrån våra valda teorier. Slutligen framför vi de slutsatser som vi drar utifrån vårt resultat och analys och återkopplar det till uppsatsens syfte, teori och tidigare forskning. Vidare besvarar vi de övergripande forskningsfrågorna och ger förslag på framtida forskning.

1.3 Bakgrund och forskningsfält

I detta kapitel beskrivs den bakgrundsinformation om Agenda 2030 och *Mål 5: Jämställdhet* som är bra att ha med sig för vidare läsning. Utöver det presenteras även tidigare forskning på ämnet jämställdhet och Agenda 2030 och vilket nytt perspektiv vår uppsats kommer erbjuda.

1.3.1 Agenda 2030 och Globala målen

Agenda 2030 och Globala målen för hållbar utveckling antogs av världens ledare år 2015. Det innebär att FN:s medlemsländer, innan år 2030, tillsammans ska avskaffa extrem fattigdom, minska ojämlikheter och orättvisor i världen, uppnå jämställdhet, främja fred och rättvisa och lösa klimatkrisen globalt. Under tre års tid bidrog civilsamhället, forskare, akademiker och företag till att ta fram agendan som gäller för alla människor och länder världen över (FN u.å). Agendan är satt utifrån 17 mål, som i sin tur innefattar 169 delmål och 230 globala indikatorer:

- Mål 1: Ingen fattigdom
- Mål 2: Ingen hunger
- Mål 3: God hälsa och välbefinnande
- Mål 4: God utbildning för alla
- Mål 5: Jämställdhet
- Mål 6: Rent vatten och sanitet
- Mål 7: Hållbar energi för alla
- Mål 8: Anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt
- Mål 9: Hållbar industri, innovationer och infrastruktur
- Mål 10: Minskad ojämlikhet
- Mål 11: Hållbara städer och samhällen
- Mål 12: Hållbar konsumtion och produktion
- Mål 13: Bekämpa klimatförändringen
- Mål 14: Hav och marina resurser
- Mål 15: Ekosystem och biologisk mångfald
- Mål 16: Fredliga och inkluderande samhällen
- Mål 17: Genomförande och globalt partnerskap

Figur 1: De 17 Globala målen för hållbar utveckling (UNDP Sverige 2015)

De 17 Globala målen har ersatt Milleniemålen som FN och världens länder arbetade med mellan åren 2000 och 2015. Millenniemålens främsta fokus var att utrota fattigdom, minska barnadödlighet och ge fler tillgång till rent vatten. Det var främst de fattigare länderna som arbetade med Millenniemålen. Agenda 2030 och Globala målen gäller alla FNs medlemsländer och berör flera områden, vilket gör det till en mer omfattande agenda som täcker fler områden än vad Millenniemålen gjorde (FN u.å).

Målen är integrerade med varandra samt odelbara och alla är viktiga för att skapa en hållbar utveckling. Flera av målen är direkt kopplade till varandra, vilket innebär att framgång för ett av målen ger positiva effekter på andra mål. Exempelvis kan utbildning *Mål 4: God utbildning för alla* leda till att fler får jobb vilket i sin tur leder till framgång inom *Mål 1: Ingen fattigdom*. Varje mål har en tillhörande indikator som är mätbar vilket innebär att målen går att följa upp och utvärdera (Globala målen 2017; FN u.å)

Hållbar utveckling innebär utifrån Agenda 2030 att vi ska kunna tillgodose behov idag utan att äventyra möjligheterna för kommande generationer. Den centrala och grundläggande principen i Agenda 2030 är *Leave No One Behind*. Det innebär att alla, överallt, ska kunna ta del av utvecklingens framsteg och att målen först kan räknas som uppfyllda när alla människor inkluderas i arbetet. Agenda 2030 är dock inte juridiskt bindande utan ett frivilligt åtagande vilket innebär att ansvaret för att målen genomförs ligger på regeringarna i varje medlemsland. FN bidrar med stöd men för att agendan ska uppnås krävs engagemang från civilsamhället, kommuner, landsting, forskare och näringsliv. “Vi har alla en viktig roll att spela för att ingen människa ska lämnas utanför” (FN u.å).

1.3.2 Mål 5: Jämställdhet

Fokus för denna uppsats ligger på *Mål 5: Jämställdhet* som strävar efter att till 2030 uppnå jämställdhet och alla kvinnors och flickors egenmakt:

Jämställdhet mellan kvinnor och män är en förutsättning för en hållbar och fredlig utveckling. Jämställdhet handlar om en rättvis fördelning av makt, inflytande och resurser. Alla former av våld, diskriminering och skadliga sedvänjor mot kvinnor och flickor drabbar såväl individen som hela samhället. (Globala målen 2021b)

Figur 2: Globala målen mål 5 (UNDP Sverige 2015)

I jämställdhetsmålet beskrivs inte vad Agenda 2030 och FN avser med just begreppet egenmakt. I Nationalencyklopedin (u.åa) definieras egenmakt som “möjlighet för individen att (i större utsträckning) själv ta ansvar för sitt liv och sin situation”. I relation till *Mål 5: Jämställdhet* kan vi därför förstå egenmakt som kvinnors och flickors möjlighet att påverka sin livssituation. Hur det ska uppnås kan utöver målbeskrivningen ses i målets delmål:

- 5.1 Utrota diskriminering av kvinnor och flickor
- 5.2 Utrota våld och utnyttjande av kvinnor och flickor
- 5.3. Avskaffa tvångsäktenskap och könsstympning
- 5.4 Värdesätt obetalt omsorgsarbete och främja delat ansvar i hushållet
- 5.5 Säkerställ fullt deltagande för kvinnor i ledarskap och beslutsfattande
- 5.6 Allmän tillgång till sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter
- 5.A Lika rätt till ekonomiska resurser och ägande samt tillgång till finansiella tjänster
- 5.B Stärk kvinnors roll med hjälp av teknik
- 5.C Skapa lagar och handlingsplaner för jämställdhet

Figur 3: Jämställdhetsmålet 9 delmål (UNDP Sverige 2015)

1.3.3 Forskningsfältet

Esuna Dugarova (2018) har, under vägledning av The United Nations Development Programme (UNDP) och UN Women, skrivit diskussionsdokumentet *Gender equality as an accelerator for achieving the sustainable development goals*. I dokumentet samlar Dugarova bevis för varför jämställdhet är avgörande för att uppnå ett brett spektrum av mål som rör hållbar utveckling. Hon använder bevisen till att argumentera för ett ökat tempo i arbetet med att främja jämställdhet mellan könen på alla samhällsområden för att snabbare kunna öka framstegen mot att uppnå Agenda 2030. Dugarova (2018, 8) menar på att jämställdhet kan vara en katalysator för att utlösa positiva effekter över hela spektrumet för Agenda 2030.

Dugarova (2018) utgår själv från tidigare studier för att argumentera för sin poäng. Hon beskriver exempelvis att ökat kvinnligt deltagande på arbetsmarknaden har en positiv effekt för att kunna skapa minskad fattigdom och hänvisar till en studie som gjorts i Latinamerika. Den studien visar att en förbättring av kvinnors inkomster tillsammans med offentliga och privata överföringsprogram svarade för 30% av minskningen av extrem fattigdom i Latinamerika mellan åren 2000 och 2010. Förutom direkta kopplingar till ekonomisk utveckling bidrar jämställdhet även indirekt till en förbättring av barns välbefinnande. Kvinnors ökade tillgång till inkomst och resurser samt högre utbildningsnivå leder till ökade hälso- och utbildningsresultat för deras barn (Dugarova 2018, 15).

Dugarova (2018, 29) beskriver även att en prioritering av *Mål 5: Jämställdhet* är avgörande för att hantera effekterna av klimatförändringarna och skydda planetens ekosystem. Bevisen härleds till att kvinnor runt om i världen har varit avgörande för att mildra och anpassa sig till klimatförändringarna, för att minska dess katastrofala konsekvenser och för att hjälpa samhällen att överleva under svåra förhållanden. För att visa på detta hänvisar hon bland annat till studier som säger att jämställdhet mellan kvinnor och män i styrningsstrukturer tillsammans med kvinnors politiska inflytande har potential att förbättra miljöförvaltningen och att kvinnors ökade deltagande i förvaltningen av naturresurser leder till en förbättrad lokal naturresursförvaltning, ökad miljövard och en mer hållbar försörjning (Dugarova 2018, 29-30).

Paula Hepp, Claire Somerville och Bettina Borisch (2019) har även de i sin artikel *Accelerating the United Nation's 2030 Global Agenda: Why Prioritization of the Gender Goal is Essential* samlat bevis för varför jämställdhet borde vara ett prioriterat mål. De menar på att genom en prioritering av jämställdhetsmålet med ett intersektionellt och transformativt fokus underlättas

arbetet med övriga målen (Hepp, Somerville och Borisch 2019, 678). Deras artikel utgår från de fem kategorierna; människorna, planeten, välståndet, freden och partnerskapet som de 17 målen i Agenda 2030 ibland delas in i. De skriver bland annat att de största grupperna av människor som lever i extrem fattigdom är barn och kvinnor och att en adressering av jämställdhet inom sektorer för ekonomisk utveckling skulle bidra till utmaningen att eliminera fattigdomen i världen (Hepp, Somerville och Borisch 2019, 682).

Resultatet av artikeln är att författarna anser att en målprioritering är nödvändig för att Agenda 2030 ska lyckas. Jämställdhetsmålet är det mål som ska förbli det prioriterade eftersom det är det enda utav de 17 målen som kan påverka hela agendan och att bristande jämställdhet är en ursprunglig orsak till utmaningarna i alla de 17 målen. Ojämlika könsskillnader ska, enligt författarna, ses som en viktig pelare även för andra ojämlikheter, maktbalanser och diskriminerande praktiker och jämställdhet blir således avgörande för att ta itu med de grundläggande orsaker som förhindrar en hållbar utveckling globalt (Hepp, Somerville och Borisch 2019, 682).

De två tidigare studierna som presenterats ovan har en gemensam faktor vilket är att de sammanfattar och sammanlänkar forskning och studier kring hur jämställdhet kan skapa en ökad hållbar utveckling i förhållande till Agenda 2030. Artiklarna argumenterar för att bevisen som läggs fram borde vara motiv nog att prioritera jämställdhetsåtgärder eftersom resultaten på flera sätt visar hur jämställdhet kan skapa progression för hållbar utveckling (Dugarova 2018, 8; Hepp, Somerville och Borisch 2019, 682).

Vår uppsats kommer, likt ovan nämnda studier, i stort undersöka hur jämställdhet kan ha en påverkan på övriga mål i Agenda 2030. Däremot kommer vi utgå från ett annorlunda perspektiv i form av personer som arbetar med hållbarhets- och jämställdhetsfrågor varje dag med Agenda 2030 som utgångspunkt. Dugarovas (2018) dokument har skrivits i samförstånd med och publicerats genom UNDP och UN Women, både den och Hepp, Somerville och Borischs (2019) artikel utgår från olika studier som gjorts på hur jämställdhet kan leda till ökad hållbarhet. Utgångspunkten för vår uppsats ligger istället på varför just kvinnors rättigheter och egenmakt ligger i fokus för ökad hållbarhet och inte enbart jämställdheten i sig. Vi kommer dessutom att inkludera diskussioner om agendan och målens utformning och vad det kan ha för betydelse vilket är ett ifrågasättande som vi saknar i ovan nämnda artiklar.

2. Teori

I det här kapitlet kommer socialkonstruktionism, intersektionalitet, hegemonisk maskulinitet och postkolonialism att redovisas. Det är de fyra teorier som vi sedan kommer applicera på vårt material i analysen.

2.1 Socialkonstruktionism

För att beskriva socialkonstruktionism har vi valt att utgå ifrån docenten och forskarens Vivien Burr (2015, 2-5) fyra kärnvärden för socialkonstruktionism som hon presenterar i boken *Social Constructionism*:

1. En kritisk hållning mot det förgivettagna
2. Att kunskap är historiskt och kulturellt specifik
3. Att kunskap blir varaktig genom sociala processer
4. Att kunskap och sociala handlingar går hand i hand

Att ha en kritisk hållning mot det förgivettagna innebär att allt vi tar för givet ska ifrågasättas. Vi ska ha en kritisk inställning till våra självklara sätt att förstå världen och oss själva och vi ska utmana uppfattningen om att vedertagen kunskap bygger på en objektiv och opartisk observation av världen (Burr 2015, 2). Förförståelsen av världen är därför social och socialkonstruktionismen betonar att det inte finns någon objektiv fakta. Detta kan vi bland annat koppla till vår uppsats i form av vårt urval. Denna uppsats ämnar inte att skapa en sanning där objektiviteten bygger på ett stort urval av informanter utan istället kommer uppsatsen utgå just från de deltagare som vi valt ut och som vi tror kan representera en bild av verkligheten.

*Att kunskap är historiskt och kulturellt specifik innebär exempelvis att sociala kategorier och begrepp förstås utifrån den värld vi lever i (Burr 2015, 3). Hur vi förstår begrepp som kön och jämställdhet är därför helt beroende av sin kontext och hur, var och när vi befinner oss. Dessa föreställningar om kön återskapas även i politiska sammanhang och det är därför ett relevant angreppssätt för att se hur kön och jämställdhet definieras och talas om i Agenda 2030 och i synnerhet *Mål 5: Jämställdhet*. Ett socialkonstruktionistiskt perspektiv betonar att det inte finns någon essens inom människor eller en bestämd naturlig ordning av människor i världen då vi är produkten av sociala processer (Burr 2015, 4). När vi talar om kön i uppsatsen utgår vi från*

socialkonstruktionismens antaganden om att kön som kategori är socialt och kulturellt konstruerad.

Socialkonstruktionismen menar också att världen konstrueras genom att människor pratar med varandra och menar på så sätt *att kunskap blir varaktig genom sociala processer*. Språkbruket skapar konsekvenser, begränsningar och skyldigheter då det sociala sammanhanget skapar regler och normer som påverkar individens handlingsutrymme. Människor återskapar och befäster den sociala ordningen när de bekräftar dess regler och normer (Burr 2015, 4). Det innebär att beteenden som inom vissa människors kultur anses naturliga inte är naturliga i betydelsen att de är naturbestämda och att vi människor lever i en kontext som påverkar hur vi ser på verkligheten och kunskap. På så vis menar socialkonstruktionismen *att kunskap och sociala handlingar går hand i hand* (Burr 2015, 5).

En diskurs innefattar en uppsättning av betydelser, metaforer, representationer, bilder, berättelser och uttalanden som på något sätt tillsammans ger en viss version av ett fenomen. Inom socialkonstruktionismen innebär diskurs att de språkformer som finns tillgängliga för oss sätter gränser för vad vi kan tänka och säga samt vad vi kan göra och vad som kan göras mot oss (Burr 2015, 73). Kring olika objekt, händelser och personer finns det en mängd diskurser med olika historier att berätta om fenomenet i fråga och ett annat sätt att presentera detta för världen (Burr 2015, 75). Dessa historier görs tillgängliga via språket eftersom det är språket som är kärnan i de sociala konstruktioner som utgör vår värld. Språket och hur vi använder det beskriver inte bara världen utan det konstruerar den och har konsekvenser (Burr 2015, 52). Då en av våra frågeställningar behandlar utformningen av *Mål 5: Jämställdhet* anser vi att detta är en del av socialkonstruktionismen som vi kan dra nytta av för att förstå hur språket i Agenda 2030 kan skapa konsekvenser.

2.2 Hegemoniska maskuliniteter

Sociologen Raewyn Connell (2008, 115) presenterar i sin bok *Maskuliniteter* att hegemoni refererar till en kulturell dominans som möjliggör för en grupp att hävda och upprätthålla en ledande position i samhället. Redan på 1980-talet introducerade Connell hegemonisk maskulinitetsteori vilken förespråkar att den form av makt som män innehar är hegemonisk. Nina Lykke (2009 120-122) beskriver i *Genusforskning: en guide till feministisk teori, metodologi och skrift* att teorin kan anses ingå i kritiska studier av män där forskarna

förespråkar att kategorierna män och maskuliniteter ska betraktas som sociala konstruktioner. Connell (2008, 115) beskriver att hegemoniska maskuliniteter bör förstås som kulturella och samhälleliga praxisformer vilka legitimerar att män kan underordna i första hand kvinnor men även andra män. Hegemoniska maskuliniteter är nämligen en föränderlig form av maskulinitet som eftertraktas under en specifik tid och kultur i ett samhälle och som delvis baseras på könsmaktsordningar. Det är dock få män som faktiskt identifieras eller identifierar sig med hegemoniska maskuliniteter men många män kan dra nytta av den (Connell 2008, 115). Hegemoniska maskuliniteter ska därför inte ses som stadiga och inte heller något som ser likadant ut överallt delvis eftersom maskuliniteter bör ses som multipla och förstås i samspelet med andra sociala kategorier som klass, etnicitet och sexualitet (Connell 2008, 114).

Jeff Hearn (2004, 59) har i sin text *From Hegemonic Masculinity to the Hegemony of Men* vidareutvecklat teorin om hegemoniska maskuliniteter och enligt hans uppfattning finns det ett behov av att kritiskt se på de förgivettagna, accepterade och dominerade konstruktionerna av män samt makten och auktoriteten hos män i förhållande till kvinnor, barn och andra män. För att ta itu med problemet hegemoniska maskuliniteter måste vi komma åt bildandet av män som sociala kategorier samt mäns förgivettagna dominans och kontroll. Hearn (2004, 66) menar att det är genom en kartläggning av hur kategorin män naturaliseras och hur följderna av mäns socialt konstruerade dominans och kontroll tas för givet och legitimeras som det först går att avskaffa män som en betydande social maktkategori.

Då en av våra frågeställningar handlar om varför just kvinnors egenmakt är viktigt för att uppnå målen vill vi kunna koppla det till en teori om hur och varför maktfördelningen mellan könen ser ut som den gör. Vi kommer ta avstamp i Connells teori om hegemoniska maskuliniteter för att förstå kvinnornas plats i Agenda 2030 och vidare koppla det till Hearn's syn på hur förändring skapas genom att se bortom den förgivettagna och accepterade manliga dominansen. Både i Connells (2008) och Hearn's (2004) teoretiska resonemang finner vi kopplingar till socialkonstruktionismens tankar om kulturella kontexter och kritik mot det förgivettagna som Burr (2015, 2) lyfter. Författarna visar även på en intersektionell förståelse vilket är en teori som vi kommer använda oss av i vår analys och som beskrivs nedan.

2.3 Intersektionalitet

Intersektionalitet som analysmetod kan uppmärksamma hur maktordningar och relationer av överordning och underordning sett till exempelvis etnicitet¹, kön, funktionsvariationer, klass, ålder, sexualitet och religion skapas, upprätthålls och samverkar i samhället (Lykke 2009, 48). Professorerna Paulina de los Reyes och Diana Mulinari (2005, 65) förklarar i *Intersektionalitet: kritiska reflektioner över (o)jämlighetens landskap* att intersektionalitet som perspektiv växte fram som en kritik mot att feministisk forskning och analys var dominerad av erfarenheter från vita medelklasskvinnor vilket den svarta feminismen ifrågasatte och utmanade. I *Contemporary Feminist Research from Theory to Practice* förklarar Patricia Leavy och Anne Harris (2019, 44) att det intersektionella perspektivet har problematiserat och således också utvecklat feministisk forskning genom att belysa svårigheterna i multipla förtryck och hur de upplevs dels i vetenskapen men också i det vardagliga livet. Att teoretisera intersektionalitet är därför centralt för feministisk forskning då kön endast går att förstå på ett korrekt sätt när det får samspela med andra sociala kategorier (Lykke 2009, 104-105).

Personen som satte intersektionalitet på kartan heter Kimberlé Crenshaw. I sin artikel *Mapping the Margins: Intersectionality, Identity Politics, and Violence against Women of Color* beskriver Crenshaw (1991, 1245) att fokuset på intersektionen mellan kön och andra kategorier, exempelvis etnicitet, belyser behovet av att redogöra för flera identitetsgrunder för att förstå hur vår sociala värld fungerar. I *Vad händer med jämställdheten? Nedslag i jämställdhetens synfält* problematiserar de los Reyes (2011, 3) jämställdhetsbegreppet då det ofta utesluter andra könsidentiteter än män och kvinnor samt befäster normativa uppfattningar om exempelvis funktionalitet och etnicitet. Utan den intersektionella analysen riskerar en universalisering av kvinnors erfarenheter och förtryck att uppstå. Att universalisera kvinnors förtryck innebär ett osynliggörande av kvinnor som utöver sexism också utsätts för förtryck i form av exempelvis rasism vilket i sin tur leder till en reproduktion av den vita medelklassens dominans (Crenshaw 1991, 1242). Ett intersektionellt perspektiv är därför nödvändigheten i jämställdhetsarbeten för att förstå hur olika former av förtryck samverkar och påverkar världens kvinnor olika (de los Reyes 2011, 144).

---

¹ I engelskan används i många sammanhang begreppet 'race' när intersektionalitet diskuteras. Men då vi befinner oss i ett svenskt sammanhang har vi i denna uppsats valt att använda etnicitet då det är ett mer vedertaget begrepp.

Med en intersektionell analys kan vi som forskare synliggöra hur olika maktordningar samverkar och påverkar individer och sociala grupper. Vårt val att applicera ett intersektionellt perspektiv grundar sig i att vi vill undvika att homogenisera² kvinnors situation och position som grupp. Detta då faktorer som klass, hudfärg, etnicitet, religion, region och sexualitet skiljer sig åt och skapar olika problem och möjligheter för kvinnor. Tidigare feministiska teorier har kritiserats för att de kommer från västerländska traditioner vilket gör att problem och synsätt som är förankrade i andra kontexter bortses från. Erfarenheter av att vara kvinna har utgått från en västerländsk, heterosexuell medelklasskvinna och vilket har kritiserats för att vara exkluderande och diskriminerande (de los Reyes och Mulinari 2005, 68). Alla världens kvinnor och flickor står inte inför samma problem och lösningen kan därför inte se likadan ut överallt. Det intersektionella perspektivet kan bredda vår analys och förståelse för hur *Mål 5: Jämställdhet* är formulerat och för vem det syftar att gälla.

2.4 Postkolonialism

Postkolonialismen är ett tvärvetenskapligt angreppssätt och ska inte ses som en efterträdare till kolonialismen eftersom människor fortsatt idag utsätts för förtryck som formades under kolonialismen. Litteraturvetaren Ania Loomba (2008, 22, 26) beskriver i *Kolonialism/Postkolonialism: en introduktion till ett forskningsfält* att postkolonialismen ska förstås som ett ifrågasättande av den koloniala dominansen och de västerländska normer som följer med det. Den postkoloniala teorin problematiserar västerländska kunskapstraditioner som reproducerar över- och underordningsrelationer som skapades under koloniseringen (de los Reyes och Mulinari 2005, 65). Postkolonialismen har exempelvis synliggjort kopplingarna mellan historisk kolonialism och nutida rasism och etnisk diskriminering (de los Reyes och Mulinari 2005, 75).

Det är vidare väsentligt att förstå att teoretiker, forskare och användare av den postkolonialistiska teorin har varierande uppfattningar av hur teorin kan användas som verktyg för analys (Loomba 2008, 22). Ett fält där postkolonialismen har blivit ett viktigt analysverktyg på olika sätt är inom feminismen och dialogen fälten emellan kan ses som en förlängning av det intersektionella tänkandet. Den postkoloniala feminismen har sin utgångspunkt i kritik mot

---

² Begreppet homogen betyder att något är enhetligt och lika överallt. Inom samhällsforskning innebär homogenisering av en grupp att den ses som enhetlig och likartad (NE u.åb).

postkolonialismens könsblindhet³ och den västerländska feminismens eurocentrism⁴ (de los Reyes och Mulinari 2005, 68).

En postkolonial feministisk teoretiker är Chandra Mohanty (2003). I boken *Feminism utan gränser: avkoloniserad teori, praktiserad solidaritet* ställer Mohanty (2003, 33) sig kritisk till att icke-västerländska kvinnor homogeniseras genom feministisk forskning och diskurser. Mohanty (2007, 38) kritiserar bland annat hur vita, västerländska feminister har konstruerat ett homogent, globalt och feministiskt *vi*, med ett gemensamt förtryck, utan att se till kulturella och historiska kontexter som kan förklara skillnader genererade av geopolitisk placering, klass och etniska förtrycksmekanismer. Att alla kvinnor anses utsättas för samma förtryck riskerar dessutom att reproducera bilden av kvinnor som maktlösa och män som makthavande. Mohanty (2007, 40) hävdar att det krävs att våld och problematik tolkas inom ramarna för specifika samhällen och i en konkret historisk och politisk analys för att kunna förändra den manliga dominansen och det manliga våldet mot kvinnor.

För oss blir den postkoloniala teorin ett viktigt komplement till ovan nämnda teorier. Då vi i denna uppsats behandlar ett globalt ämne som berör människor runt om i världen ser vi att det är av stor vikt att förstå hur kolonialismen har en påverkan på samhällen än idag. Den feministiska postkolonialismen ger oss dessutom möjlighet att förstå det dubbla förtryck som kvinnor utsätts för genom hegemoniska maskuliniteter men också av ett hegemoniskt väst och vad det kan ha för inverkan i arbetet mot jämställdhet och således en hållbar utveckling (Mohanty 2007, 36).

---

³ Könsblindhet refererar till den feministiska kritiken mot att det inte går att förstå kolonialismen utan att förstå vilken roll kvinnor spelade som både koloniserade och koloniserare, samt hur diskurser kring kön genomsyrar/de de koloniala strukturerna (de los Reyes och Mulinari 2005:68).

⁴ Eurocentrism refererar till en diskursiv benägenhet att genom ett europeiskt eller västerländskt perspektiv tolka historia och kulturer av icke-europeiska och icke-västerländska samhällen och strukturer (Encyclopedia u.å).

3. Metod och material

I det här kapitlet förklarar vi vår intervjumetod och analysmetod, presenterar våra deltagare samt ger en reflektion kring vår roll som forskare och de etiska dilemman som kan och har uppstått under forskningsprocessen.

3.1 Kvalitativa intervjuer

Metoden som använts för att undersöka uppsatsens frågeställningarna är kvalitativa intervjuer. Kvalitativa intervjuer utmärks genom en mindre strukturerad form och de rymmer en viss mängd flexibilitet för forskaren. I kvalitativa intervjuer förs fokus till deltagarens ståndpunkt och forskarna ges större möjlighet att avvika från den intervjuguide som utformats eller de frågor som formulerats (Bryman 2018, 561-562). Semistrukturerade intervjuer är den form av kvalitativ intervju som kommer användas för denna studie. Detta eftersom en semistrukturerad intervjuform möjliggör för forskaren att ha förberedda frågor att utgå från men ger också utrymme för utfyllande och oförberedda följdfrågor (Bryman 2018, 563). Dessutom är semistrukturerade intervjuer en vanlig datainsamlingsmetod inom feministisk forskning då det rymmer tillit och förtroende mellan deltagare och forskaren och skapar ömsesidighet (Bryman 2018, 588).

Kvalitativa forskningsmetoder utmärks av behandlingen av intervjupersoners berättelser och uppfattningar av ett tema eller en fråga (Widerberg 2002, 16) vilket lämpar sig för den typ av frågeställning som denna uppsats avser att svara på. Vid intervjutillfällena fick alla deltagare samma huvudfrågor vilka utgick från den intervjuguide som utformats. Samtidigt syftar intervjuerna till att ge utrymme för att lyfta deltagarnas mer specifika kompetenser och kunskaper vilket gjordes möjligt genom följdfrågor. Deltagarna har kunskap inom olika fält och områden vilket gör det angeläget att använda en metod som erbjuder flexibilitet för att fånga upp särpräglade uttalande från varje enskild deltagare.

3.1.1 Urval

Uppsatsens urval består av ett målstyrt och kriteriestyrt urval vilket enligt Alan Bryman (2018, 497-498) innebär att deltagarna valts utifrån syftet med uppsatsen samt utifrån förutbestämda kriterier som satts för att besvara forskningsfrågorna.

Kriterierna för urvalet var att nå ut till personer som dagligen arbetar med jämställdhet i förhållande till hållbar utveckling och Agenda 2030 och som inte arbetar inom offentlig sektor eller för FN. Sammanlagt har vi intervjuat fem personer som vi hittat med hjälp av LinkedIn⁵. Anledningen till valet av LinkedIn var för att det har ett bra verktyg för att söka på personer utifrån deras kompetenser vilket underlättade då vi sökte deltagare med en viss typ av kompetens och kunskap. Enligt Bryman (2018, 506) finns det inte något konkret svar på hur många deltagare som minimum krävs för en utförlig uppsats. Vi har valt ut våra deltagare utifrån deras kompetenser och kunskaper och avser som nämnt inte att skapa någon objektiv sanning utan snarare lyfta ett perspektiv som vi anser saknas på området. De urvalskriterier vi valde för uppsatsen visade sig passa in på en mindre skara personer och det har lett fram till det antal deltagare vi intervjuat.

Våra deltagare består av fem kvinnor som alla har gemensamt att de arbetar med jämställdhets- och hållbarhetsfrågor i förhållande till Agenda 2030 på olika sätt. Ingen av kvinnorna arbetar inom offentlig sektor eller på uppdrag av FN, utan det är personer från civilsamhället som arbetar som egenföretagare eller är anställda inom organisationer som använder Agenda 2030 i sitt dagliga arbete. Vilken könstillhörighet deltagarna har var inget kriterium för vårt urval. Men vi fick upp flest kvinnor i sökresultatet vilket resulterade i att vi hörde av oss till fler kvinnor än män. Av de vi kontaktade var det endast kvinnor som valde att ställa upp.

Deltagare A arbetar som programsamordnare för en religiös organisation med fokus på jämställdhets- och krishanteringsfrågor. Hon driver även eget företag med fokus på jämställdhets-, mångfalds- och hållbarhetsfrågor och hjälper företag att fördjupa sitt hållbarhetsarbete som genom olika utbildningsaktiviteter. I sitt arbetet utgår hon från de tre aspekterna av hållbarhet; miljömässig, ekonomisk och social, och jobbar brett och varierat med Globala målen beroende på vem kunden är.

Deltagare B arbetar som hållbarhetskonsult på heltid via sitt eget företag men hon har även lång erfarenhet av att arbeta med hållbarhetsfrågor inom företag och organisationer med fokus på deras ekonomi och kommunikation. Hon hjälper företag med verksamhetsutveckling genom

---

⁵ LinkedIn är ett webbaserat socialt nätverk som skapades för att vara en mötesplats mellan arbetssökande och företag och har utvecklats till att bli världens största professionella nätverk på nätet. <https://www.linkedin.com/>

att ta fram strategier för hållbarhetsarbete, inkludera hållbarhet i affärsstrategier och ta fram verksamhetsmål kopplat till Globala målen.

Deltagare C arbetar som jämställdhetskonsult där hon genom föreläsningar och workshops hjälper företag att förstå vikten av en jämställd arbetsplats och vilka fördelar det kan leda till. Hon är även aktiv på sociala medier där hon försöker skapa en bredare allmänbildning kring jämställdhet i arbetslivet. Fokus för hennes arbete ligger på jämställdhet men hon beskriver att i arbetet med jämställdhet ingår också frågor kopplade till mångfaldsteorier och olika diskrimineringsgrunder. Hon är dessutom i dagsläget i uppstarten av ett projekt med fokus på kvinnors intresse för klimatfrågor och påverkan på miljön.

Deltagare D har en bakgrund inom juridik och har specialiserat sig inom mänskliga rättigheter. Idag arbetar hon främst för ökad mångfald och inkludering i arbetslivet och är ordförande i en organisation som driver ett yrkesnätverk för kvinnor med fokus på kvinnors karriär, hälsa och ekonomi. Organisationen arbetar aktivt med Globala målen och i synnerhet med *Mål 5: Jämställdhet*, *Mål 3: God hälsa och välbefinnande*, *Mål 8: Anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt*, och *Mål 10: Jämlikhet*.

Deltagare E är VD och medgrundare till en organisation som håller i digitala utbildningar om Agenda 2030 och Globala målen. Utbildningen vänder sig till företag och organisationer, både inom offentlig och privat sektor, som vill höja nivån generellt när det kommer till Agenda 2030. Utbildningen ger konkreta exempel för hur det går att applicera Globala målen inom olika verksamheter.

3.1.2 Etik och säkerhet kring intervjuerna

Intervjuerna genomfördes via det digitala mötesverktyget Zoom under våren 2021. På grund av den rådande coronapandemin rekommenderar Folkhälsomyndighetens att undvika kontakt med personer som inte ingår i ens mindre krets, vilket är en rekommendation vi förhållit oss till. Vi använde oss av LU-Zoom vilket skiljer sig från gratisversionen av Zoom då den inte innehåller samma säkerhetsrisker. LU-Zoom följer GDPR och europeisk datalagstiftning (Lunds Universitet 2020). Datan i LU-Zoom är krypterad och även fast vi inte diskuterade några känsliga ämnen uppmanade vi våra deltagare att inte nämna allt för utlämnande uppgifter.

Deltagandet i intervjuerna var frivilligt och baserades på ett informerat samtycke. Det informerade samtycket innebär att deltagarna när som helst innan publicering av uppsatsen, utan att behöva uppge en anledning, kan avsluta sitt deltagande i studien (Leavy och Harris 2019, 107-109). Vi har även valt att aidentifiera deltagarna och tagit bort deras namn samt namn på organisationer och företag som de arbetar inom. Deltagarna informerades om detta dels via den skriftliga inbjudan som vi skickade via mail men också i samband med intervjun och inspelningen

Intervjuerna spelades in via Zoom-verktyget efter deltagarnas samtycke vilket enligt dataskyddsförordningen (Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679) gör inspelningen och således behandlingen av personuppgifterna laglig och etiskt försvarbar. Under transkribering stängdes Wi-Fi av och ljudfilen raderades direkt efter att transkriberingen var färdigställd. Transkriberingarna skickades även ut till deltagarna för godkännande och för att ge dem möjlighet att lägga till, ta bort och förtydliga uttalanden. Då det är deltagarnas perspektiv på jämställdhet och hållbarhet som uppsatsen utgår ifrån vill vi säkerställa att inga missförstånd eller dylikt uppstått under transkribering (Leavy och Harris 2019, 121-122).

3.2 Innehållsanalys

En innehållsanalys är ett välfungerande verktyg för att ta sig an intervjuer som behandlar beskrivningar av ett visst fenomen eftersom metoden i sig fokuserar på ämnet i fråga och dess sammanhang genom att betona skillnader och likheter mellan olika teman och kategorier som framkommer (Graneheim och Lundman 2004, 106, 111; Hsieh och Shannon 2005, 1279). Det går att dela in en innehållsanalys i tre ansatser, konventionell, riktad och summerande (Hsieh och Shannon 2005, 1277). För denna uppsats har vi valt att använda oss av en konventionell innehållsanalys eftersom den utgår från direkta beskrivningar från deltagarna och för att metoden används när studien syftar till att beskriva ett fenomen (Hsieh och Shannon 2005, 79). Denna uppsats syftar till att förstå hur aktörer tolkar jämställdhet i förhållande till hållbar utveckling, alltså ett fenomen. En riktad innehållsanalys fokuserar på att utveckla och validera teorier och en summerande innehållsanalys används för att förstå underliggande meningar med ord eller begrepp och ingendera passar således in på våra frågeställningar (Hsieh och Shannon 2005, 1281, 1283).

När materialet till studien består av intervjuer förespråkar den konventionella innehållsanalysen att frågorna som ställs i intervjun är öppna och att det finns utrymme för följdfrågor (Hsieh och Shannon 2005, 1279) vilket, som tidigare nämnt, våra intervjuer gör. Tillvägagångssättet för analysen bygger på utformningen av ett kodningsschema där, i vårt fall, de transkriberade intervjuerna bryts ner till meningsbärande enheter. Analysen tar avstamp i en upprepad genomläsning för att fördjupa sig i materialet och skaffa sig en helhetsbild av det. Därefter plockas meningar och/eller fraser ut som är relevanta för frågeställningarna och skapar de meningsbärande enheterna. Meningsenheterna omformuleras till kortare meningar och sedan till en kod som kommer att beskriva innehållet i meningsenheten. De koder som i slutet av genomläsningarna har snarlika innehåll förs samman till en underkategori och underkategorierna skapar tillslut de övergripande kategorierna. På så sätt har det utifrån materialet, genom kodning, identifierats teman och mönster som sedan används för att dra slutsatser (Hsieh och Shannon 2005, 1279-1285; Graneheim och Lundman 2004, 107-108).

Ekonomidocenterna Elin K. Funck och Tom S. Karlsson (2021, 38) beskriver att användningen av en konventionell innehållsanalys medför ett utfall av information som kommer direkt från deltagarna och som inte påverkas av förutfattade meningar. Detta innebar att vi inte utgick från någon teori vid kodningen av vårt transkriberade material utan teorierna bestämdes i samband med analysen av resultatet. Fördelen med det är enligt Funck och Karlsson (2021, 38) att informationen från deltagarna inte kommer att påverkas av förutfattade meningar baserat på en bestämd teoretisk infallsvinkel. De beskriver vidare att när en konventionell innehållsanalys används kan resultaten presenteras först för att sedan följas av en diskussion av resultatet i förhållande till utvald teori (Funck och Karlsson 2021, 52). Det är detta sätt vi har valt att presentera vårt resultat och vår analys på.

3.3 Vår roll som forskare

För feministiska forskare rekommenderas reflexivitet vilket innebär ett övervägande av hur frågor, metoder och slutsatser påverkas av forskarens egen position (Jaggar 2016, 459). Särskilt då vi tar oss an en global fråga blir det väsentligt för oss att förstå vår roll som vita medelklasskvinnor från en västerländsk kultur. Linda Tuhiwai Smith (2016, 66) beskriver att analytiska misstag i form av exkludering ofta sker på grund av ett västbaserat fokus och

forskning genom *imperial eyes*⁶ vilket förutsätter att det primära sättet att förstå hur världen kan förändras till det bättre är det västerländska tankesättet. Därav vårt val av att applicera ett intersektionellt och postkolonialt perspektiv i vår analys av materialet, för att i så god mån som möjligt undvika att generalisera framförallt kvinnors, men också mäns, position och situation utifrån våra egna erfarenheter som vita medelklasskvinnor med en akademisk utbildning i västvärlden.

Inom feministisk forskning är det dessutom av vikt att ifrågasätta hur vi pratar för andra och representerar andra människors erfarenheter och perspektiv (Leavy och Harris 2019, 104). Vi behöver utöver vår egen social position således även se kritiskt på deltagarnas sociala position, intressen, erfarenheter och åtaganden (Jaggars 2016, 307) samt reflektera över vårt material, vart det kommer ifrån, hur vi samlar in det, hur vi avläser det, presenterar och analyserar det (Leavy och Harris 2019, 106). Deltagarna i uppsatsen arbetar alla för sitt eget företag eller för en organisation vilket skulle kunna ge upphov till att deras uttalanden påverkas av den specifika verksamheten. Men genom aidentifiering av deltagarna har vi minskat risken att deltagarna skulle modifiera sina svar utifrån hur de vill framställa sig själva och sin verksamhet eller organisation. Vi upplever att intervjuerna har präglats av en transparens och öppna diskussioner. Som nämnt ovan har vi analyserat vårt material utifrån teorier som hjälper oss att vidga perspektiv och inte fastna i resonemang och analyser enbart sprungna ur våra och deltagarnas sociala position. Hur vi sedan presenterar vårt material redogör vi för i 3.4 Språkbruk och tillgänglighet.

Uppsatsen är skriven ur ett feministisk forskningsperspektiv vilket delvis innebär att forskningen ska ha en utgångspunkt i att skapa social förändring och utmana status quo (Leavy och Harris 2019, 5). Vi vill inte påstå att vår uppsats på egen hand kommer leda till social förändring men vi avser att genom deltagarnas uttalanden och vår analys kunna undersöka vad som krävs för att skapa social förändring utifrån Agenda 2030 och hur det kan påverka det status quo som är att män överordnar sig kvinnor. Vi placerar dessutom oss i det feministiska fältet genom att våra deltagares svar och tankar kommer att sättas i förhållande till feministiska teorier skapade och använda av feministiska forskare.

---

⁶ *Imperial eyes* är ett begrepp som Linda Tuhiwai Smith (2016:66) använder för att beskriva ett tillvägagångssätt inom forskning som antar att västerländska uppfattningar om de mest grundläggande saker är de enda uppfattningar som är rationella och de enda uppfattningar genom vilka vi kan förstå världen, verkligheten, människor och det sociala livet.

3.4 Språkbruk och tillgänglighet

Vi har en önskan om att vår uppsats ska nå ut till många människor inom olika samhällsklasser. Cynthia Cockburn (2007, 5) beskriver i *From Where We Stand: War, women's activism and feminist analysis* att det är viktigt att studier som behandlar ämnen som är viktiga för alla i vår globaliserade värld inte enbart når ut till den akademiska världen. Vi har en förhoppning att med denna uppsats kunna skapa information som är lättillgänglig för människor att läsa och förstå oavsett akademisk bakgrund eftersom den behandlar ett ämne som är samhällsviktigt.

En annan aspekt av tillgängligheten finner vi i att använda oss av ett inkluderande språk och en noga övervägd terminologi. Detta är inte helt ovanligt inom feministisk forskning och grundar sig i att forskare ska använda ett språk som är rättfram, enkelt och tydligt och vara uppmärksam på kulturella skillnader (Leavy och Harris 2019, 114, 123). Detta är viktigt för vår uppsats då vi inte vill riskera att förolämpa eller andragöra någon genom att använda bristfälliga uttryck men också för att kunna skapa ett intresse hos flera läsare än enbart de inom akademien. Vi anser även att detta förhållningssätt går väl ihop med Agenda 2030:s princip *Leave No One Behind* som innebär att alla, överallt, ska kunna ta del av utvecklingens framsteg och att målen först kan räknas som uppfyllda när alla människor inkluderas i arbetet. Vi har därför valt att enkelt och grundläggande beskriva våra teorier samt redogöra för Agenda 2030 och *Mål 5: Jämställdhet* då det är väsentligt att ha en grundläggande förståelse för dessa för fortsatt läsning. Vi har även satt ut fotnoter vid begrepp som vi anser behöver ytterligare förklaring. Då Agenda 2030 och Globala målen är något som rör oss alla vill vi med vårt språkbruk möjliggöra att en större publik kan ta del av vår uppsats och på så sätt bidra till en ökad kunskap för hur vi på bästa sätt kan skapa hållbar utveckling.

4. Resultat

I det här kapitlet presenterar vi resultatet av vår materialinsamling utifrån vår metod och avkodning av materialet. Genom avkodningen fann vi fem återkommande teman som lyftes i alla intervjuer rörande utformningen av *Mål 5: Jämställdhet* och fokuset på kvinnors egenmakt. Tema 1: Hållbarhet kan inte nås om halva världens befolkning exkluderas, tema 2: Kvinnor tar mer holistiska⁷, långsiktiga och hållbara beslut, tema 3: Kvinnor drabbas hårdast av orättvisor och kriser, tema 4: Investeringar i kvinnor gynnar familjen och samhället och tema 5: En global agenda kräver ett gemensamt språk.

Den valda metoden för uppsatsen, konventionell innehållsanalys, förespråkar att resultatet från materialinsamlingen presenteras först för att sedan följas av en analys kopplat till den utvalda teorin. Detta eftersom det är bearbetningen av resultatet som lett fram till de teorier som sedan används (Funck och Karlsson 2021, 52). Vi har därför valt att gå igenom resultatet ett tema i taget där vi presenterar vad som sagts i de olika intervjuerna. Resultatdelen leder sedan fram till uppsatsens analyskapitel där vi ger våra egna analyser av materialet i förhållande till våra valda teorier.

4.1 Hållbarhet kan inte nås om halva världens befolkning exkluderas

Globala målen är visserligen odelbara och integrerade med varandra men våra deltagare poängterar under intervjuerna att det tydligt går att se hur mycket effektivare vi skulle kunna nå alla andra mål om vi lägger fokus på jämställdhet initialt. Enligt deltagarna går det inte att garantera en hållbar utveckling om kvinnor och flickor som motsvarar halva världens befolkning står utanför agendan och beslutsfattande processer. De hänvisar bland annat till den grundläggande principen för Agenda 2030 *Leave No One Behind* vilken anspelar på att Globala målen inte kan räknas som uppfyllda så länge det finns människor i världen som exkluderas i arbetet. Därför menar de att jämställdhet är helt avgörande för uppfyllelsen av alla andra mål.

Vidare argument till varför *Mål 5: Jämställdhet* fokuserar på kvinnor och flickors egenmakt menar deltagare C och D är att kvinnor finns i alla kulturer, samhällsklasser och befolkningsgrupper. I dessa grupper menar de att kvinnor är de mest utsatta och genom jämställdhet kan även ojämlikheter i samhället minska delvis då jämställdhet kan leda till

---

⁷ Holistisk kommer från ordet holism som innebär att se till helheten och sammanhanget. (NE u.åc)

minskade löneskillnader, minskade klasskillnader och på så vis skapa mer jämlika grupper i samhället. Deltagare B beskriver att genom att först fokusera på jämställdhet och att ge kvinnor mer inflytande och makt, skulle sedan även andra utsatta grupper inkluderas eftersom kvinnor tenderar att ha ett större inkluderingsstänk. Deltagare C menar att i takt med att kvinnors status höjs skiftas även fokus från vilka frågor som är viktiga vilket gör det väsentligt att kvinnors röst är lika viktiga som mäns då det kan leda till beslutsfattande för en bättre värld. Deltagare E beskriver det som att fokuset på att stärka kvinnors position är viktig för en samhällelig förändring då kvinnans potential globalt sett är outnyttjad idag:

Kvinnors potential är outnyttjad globalt sett. Lyfter man kvinnans inflytande av makt kommer man åt jämlikheten också. Jämlikhet handlar ju om länder och grupper i samhället. Kvinnans stärkta position i världen kan ses som ett verktyg för att nå jämlikhet. (Deltagare E)

4.2 Kvinnor drabbas hårdast av orättvisor och kriser

Deltagare A och D förklarar att fokuset på kvinnor och flickor i *Mål 5: Jämställdhet* även kan bero på att kvinnor som grupp är särskilt utsatta i krig och naturkatastrofer, samt att de största grupperna av människor som lever i extrem fattigdom är barn och kvinnor:

Det är kvinnor som drabbas hårdast av klimatkrisen. Det är kvinnors hälsa som drabbas när alla mediciner och säkerhetsprodukter testas på män och den manliga kroppen. (...) I alla målen drabbas kvinnor värst när vi inte adresserar grundproblemen. (Deltagare A)

Deltagare D flyttar också fokus till Sverige för att visa på att trots att vi ligger i framkant och på en toppnivå när det kommer till arbetet med Agenda 2030 finns det fortfarande saker vi behöver jobba med. Hon menar på att det i Sverige finns jättestora skillnader mellan olika befolkningsgrupper men att det inom dessa grupper alltid är kvinnor som drabbas värst. Exempelvis lyfter hon att sju av tio utrikesfödda med utomeuropeisk bakgrund inte ens har 12000 kronor⁸ sparat på ett konto om det skulle uppstå en oväntad utgift vilket leder till att vi har en grupp människor som lever i utanförskap och fattigdom även i Sverige och också här drabbar det kvinnorna värst. Det är kvinnor som främst drabbas av orolighet, stress och ångest på grund av en svag ekonomi vilket deltagare D tror kan ha att göra med att det är kvinnor som har hand om hushållsekonomin och som främst bryr sig om att det ska finnas mat på bordet till

---

⁸I en undersökning av Statistiska centralbyrån (2019, 48) ställs frågan "Kan du inom en månad kan få fram 12 000 kronor för att kunna betala för en oväntad utgift utan att låna eller be om hjälp?". Andelen som inte kan få fram pengarna är mer än dubbelt så stor bland födda utanför Europa jämfört med de som är födda i Sverige.

familjen. Hon hänvisar till en rapport från Arbetsförmedlingen (Jansson 2020) och en från Statistiska centralbyrån (2019) som bekräftar hennes resonemang.

Deltagare D beskriver utöver detta även att kvinnor tjänar mindre än vad män gör vilket resulterar i att män kan spara mer pengar i månaden än kvinnor. En ojämsälld ekonomi leder till att kvinnor inte vågar eller har råd att separera. Detta kan ha allvarliga konsekvenser i form av att kvinnor kan hamna i situationer där de är tillsammans med en person av fel anledning vilket blir en begränsning för hur man som kvinna vill leva. Deltagare A menar att kvinnor som har makt över sina egna pengar och bestämmanderätt över sin kropp och sina finanser tenderar att investera dem på ett bra sätt. En kvinna som har detta tenderar att inte vara beroende av en man och kan således bestämma över sin kropp vilket leder till minskade risker och färre oönskade aborter och graviditeter. Om kvinnor får en stärkt egenmakt kommer det påverka deras hälsa och välbefinnande positivt.

4.3 Kvinnor tar mer holistiska, långsiktiga och hållbara beslut

Under intervjuerna upptäckte vi en gemensam tankegång hos majoriteten av deltagarna som mynnade ut i ett huvudtema för analysen och resultatet. Denna gemensamma tankegång handlar om att kvinnor har ett större hållbarhetsintresse och att om kvinnor fick vara med i beslutsfattande processer skulle det leda till mer holistiska, långsiktiga och hållbara beslut.

Varför det är just kvinnor som tar mer mer hållbara beslut förklarar deltagare C med att människor som utsätts för orättvisor i större utsträckning blir engagerade i kampen mot dem. Får man då med kvinnor i beslutsfattande processer ser hon att det även kommer gynna andra minoriteter och utsatta grupper eftersom det är ett tänk som kvinnor generellt sett har. Hon menar att kvinnor väljer att driva en viss typ av frågor:

Kvinnor är självklart mer intresserade av jämställdhetsfrågan. De som utsätts är mer engagerade. Folk som utsätts för orättvisor blir mer engagerade i kampen mot det. Driver du en fråga brinner du ofta för fler frågor. Kvinnor har ett större pathos för att man kämpar mot en slags orättvisa vilket skapar engagemang även för andra frågor. Kvinnor flyttar status från vilka frågor som är viktiga och ändrar status quo. (Deltagare C)

Hon menar vidare att kvinnor i större utsträckning är mer öppna för nya kulturer och mer positiva till hållbarhet i allmänhet, vilket hon tror har att göra med att kvinnors empatisk förmåga tränas upp redan i tidig ålder vilket gör att kvinnor får ett annat band, än män, till saker runt omkring sig.

Deltagare E anser inte att kvinnor generellt har ett större hållbarhetsintresse utan att det snarare handlar om att kvinnor och män har olika intresseområden. Deltagare A menar att hon upplever det som att hållbarhet ofta ses som mjuka värden och således förknippas med kvinnor men att så fort hållbarhet förknippas med pengar, teknik och fordon ökar intresset hos män. Deltagare C menar att miljörelsen och företag som jobbar med hållbarhetsfrågor tidigare har haft svårt att få investeringar men nu när det finns pengar inblandat kommer männen dit och vidare menar hon att kapitalet följer männen trots att det främst är kvinnor som har drivit frågan.

Enligt några av deltagarna har kvinnor mindre påverkan på miljön och gör mer klimatsmarta val, exempelvis reser de mindre och äter mindre kött än vad män gör. Deltagare A förklarar att maskulinitetsnormer i samhället och världen är ett hinder för att uppnå hållbarhet.

Den viktigaste funktionen är att kolla på hur maskulinitetsnormen är negativ för att uppnå hållbarhet utveckling. De normer vi behöver för att uppnå hållbarhet förhindras av machonormen, av hegemoniska maskulinitetsnormer. Enligt den vill vi ha stora bilar, nya telefoner varje år, fräsiga produkter, gillar teknologi, gillar stora pampiga hus med fina fönster som kanske inte är så miljösmarta. Många av de saker som är motståndare mot jämställdhet är indirekt också motståndare mot hållbarhet. (Deltagare A)

Kvinnor tar även hand om ekosystemet på ett mer hållbart sätt och deltagare A lyfter vikten av att kvinnor behöver få mer äganderätt och ta beslut kring mark och odling. Kvinnor i många länder inte har tillgång till att äga mark på grund av samhällsstrukturer och system eller lagstiftning. Trots detta är det kvinnor som står för en stor majoritet av arbetskraften i resursnära arbeten där marken brukas. Skulle kvinnor äga marken och således bestämma över den hade det lett till mer hållbara odlingsmetoder och tagit hand om vattenresurserna.

Men det är inte bara i förhållande till miljön som kvinnor tar mer hållbara beslut. Deltagare E och A lyfter fredsfrågan och menar på att om kvinnor får vara med i beslutsfattande kring fredsprocesser blir de mer hållbara och långvariga:

Om kvinnor och urfolk, unga och äldre, fick vara med i beslutsfattande gällande klimatrelaterade risker och konsekvenser skulle vi få mer holistiska och långsiktiga lösningar som går beyond kvartalsrapporter. Det är tydligt, och ses även i mål 16. Får unga kvinnor vara med i beslutsfattande kring fredsprocesser blir de mer hållbara och långvariga. (Deltagare A)

Sett till arbetslivet menar deltagarna att kvinnor i ledande positioner är de som driver hållbarhetsfrågor i organisationer och näringslivet både genom hållbarhetsredovisningar men också genom att styra hållbarhetsarbetet. Kvinnor har gjort så att frågan om värderingar lyfts på arbetsplatsen och att själva samtalet om en mer hållbar arbetsplats har lett till en mer trivsamt arbetsmiljö. Det är endast deltagare E som lyfter några eventuella negativa följder av jämställdhet i arbetslivet. Hon menar att ökat kvinnligt inflytande inom arbetslivet skulle kunna leda till sämre ekonomisk tillväxt eftersom hon tror att män generellt är mer progressiva när det gäller affärer. Kvinnors fokus på välbefinnande skulle därför kunna skapa konsekvenser för den ekonomiska tillväxten.

4.4 Investeringar i kvinnor gynnar familjen och samhället

Deltagarna beskriver att det största vi kan göra för att bekämpa fattigdom och hunger och främja hälsa och utbildning är att låta flickor gå i skolan. Kvinnan är och har alltid varit en viktig aktör för att minska fattigdomen och en satsning på kvinnors utbildning och ledarskap gynnar hela samhället.

Enligt deltagarna investerar kvinnor mer av sin inkomst i familjen och därför blir det avgörande att låta kvinnor ha en mer aktiv roll i samhället för att minska fattigdomen och hunger. Om kvinnor kan bidra till familjens försörjning stärks deras ställning i byar och samhällen. En investering i kvinnan i utvecklingsländer innebär därför en investering i hela familjen och barnens utveckling.

Stärker vi kvinnors självständighet och position kommer vi påverka deras hälsa och välbefinnande. Och det påverkar i sin tur samhället och hela familjen, om kvinnan har en familj... Jämställdhet kan leda till minskade klasskillnader, minskade löneskillnader, och leda till mer jämlika grupper i samhället. Världen kommer inte uppnå Agenda 2030 utan ett mer politiskt deltagande av kvinnor i alla arenor.
(Deltagare D)

Deltagarna menar att flickor och kvinnor har stora möjligheter att genom självbestämmande kunna påverka sig själv, familjen och hela samhället. Därför är det väsentligt prioritera deras egenmakt då det enligt deltagarna inte går att uppnå hållbarhet om inte flickor och kvinnor har en roll i samhället och på den politiska och ekonomiska arenan. Deltagare A hänvisar i denna

fråga till *The Girl Effect*⁹ vilket innebär att när tjejer har kontroll över sitt liv vinner alla på det. Deltagare A exemplifierar det genom att om en flicka får gå i skolan kommer hon sedan få arbete vilket leder till ökad inkomst och bättre hälsa.

4.5 En global agenda kräver ett gemensamt språk

För att förstå utformningen av *Mål 5: Jämställdhet* i Agenda 2030 menar deltagarna att det är viktigt att ta hänsyn till vilka det är som har satt agendan. Det är världens ledare som tillsammans har tagit fram Agenda 2030 med underlag från forskning, civilsamhället och akademien.

Deltagare A förklarar att Agenda 2030 är en enorm plattform med ett gemensamt språk som ska vara tillgängligt för alla samhällsnivåer. Det skapar en otrolig möjlighet eftersom det innebär att vi alla äntligen pratar samma språk. Deltagare D beskriver att när FN fattar beslut vill de undvika krockar med olika religioner och kulturer vilket innebär att man tar till ett mer neutralt språk för att så många länder som möjligt ska engagera sig vilket också kan varit fallet med Agenda 2030. Deltagare B beskriver vidare:

Det finns mycket som borde ha varit med i Globala Målen eller fått större utrymme men det är det politiska spelet som sätter stopp när man ska kompromissa och komma överens. Sverige försökte driva perspektivet mänskliga rättigheter och kanske inte främst kvinnors rättigheter men det är för kontroversiellt för att få igenom på en global nivå. (Deltagare B)

Enligt deltagarna handlar begreppet jämställdhet i grund och botten om alla människors lika rättigheter och värde och problematiserar därför att jämställdhet i Agenda 2030 främst har kommit att handla om enbart flickor och kvinnors egenmakt. Diskussionen har därmed fastnat i att *Mål 5: Jämställdhet* snarare handlar om kvinnors rättigheter än jämställdhet vilket resulterar i att jämställdhetsfrågan kommit att bli en kvinnofråga:

Det handlar mycket om att stärka kvinnor. Då är vi tillbaka i om målet kanske kan kallas kvinnors rättigheter istället för jämställdhet. Det är där vi har fastnat: "Jämställdhet är kvinnors rättigheter och det är en kvinnofråga" men det borde vara en fråga för alla. Se vilka det är som tar besluten och sätter agendan. Världens ledare har tagit fram detta tillsammans men det är ändå något som män inte verkar tycka är deras grej. Då blir det "end exploitation of women", inte att män ska sluta exploatera kvinnor. (Deltagare A)

---

⁹ *Girl Effect* är en ideell organisation som arbetar för att utplåna fattigdom med utgångspunkten i att om flickor får kontroll över sina liv kommer de att leda sina samhällen och länder ut fattigdom och orättvisor (Girl Effect, u.å).

Ytterligare en problematik med utformningen av *Mål 5: Jämställdhet* som deltagarna lyfter är att männens roll exkluderas, såväl när det kommer till breddning av maskulinitetsnormer som till deras ansvar i frågan. Deltagare E lyfter att killarna och männen inte får glömmas bort, för ser man exempelvis till Sverige och skola och utbildning hamnar killarna efter där och i självmordsstatistiken är det män som är överrepresenterade. För att skapa jämställdhet menar hon därför att även pojkar och mäns situation måste inkluderas i jämställdhetsarbetet:

I mål 5 finns inget tak kring hur mycket plats kvinnor ska ta, så skulle det bli en fördelning där kvinnor får mer makt och män mindre makt på en samhällelig global nivå. (...) Vad händer med männen då? (Deltagare E)

Något deltagarna har gemensamt är att de ställer sig kritiska till att Agenda 2030 saknar ett icke-binärt och intersektionellt perspektiv. De menar att *Mål 5: Jämställdhet* fokuserar på kvinnor innebär inte bara att frågan distanseras från män och deras ansvar utan det skapar också en exkludering. Exempelvis beskriver deltagare C att kvinnorollen och bilden av hur en kvinna ska vara är snäv och för att fler ska omfattas av begreppet och formuleringen kvinnor och flickor måste vi vidga normerna och bilden av vad en kvinna är.

Exkluderingen av människor som inte identifierar sig som varken kvinna eller man kopplar flera av deltagarna återigen till att Agenda 2030 är ett globalt dokument vilket innebär att det krävs att vissa saker görs avkall på. Deltagare B menar att det kan ge konsekvenser i form av att utsatta grupper då heller inte väljer att ta ansvar för att uppnå några mål. Deltagare A förklarar dock att det är få länder i världen som accepterar olika könsidentiteter och en följd av att hela det globala samfundet ska skriva under agendan är att vissa grupper exkluderas från formuleringarna. Även andra viktiga aspekter som demokrati, urfolk, religion och korruption finns inte med i agendan på ett tydligt sätt. Deltagare A lyfter att inkludering av religiösa aktörer är avgörande för att lyckas inom flera aspekter i jämställdhetsfrågan:

80% av världens befolkning är troende. Det finns aspekter inom jämställdhet som inte går att nå om vi inte jobbar med religiösa aktörer. Det är ofta dom som påverkar informella normer i samhället. (...) De måste ändra sig och sina normer, sitt sätt att prata och sina strukturer inom sina religiösa samfund för att målen ska kunna nås. En religiös ledare är viktig i frågor om skadliga traditioner mot kvinnor och flickor som omskärelse och tvångsäktenskap. (Deltagare A)

Även deltagare E talar om religiösa aktörers viktiga roll i frågan. Hon sätter det i en svensk kontext med hänvisning till rapporter av Socialstyrelsen (2015) och Rädda barnen (2021) som

visar att 38000 tjejer och kvinnor blivit könsstympade och att 8500 ungdomar riskerar att bli bortgifta i Sverige.

Agenda 2030 och *Mål 5: Jämställdhet* brister när det kommer till inkludering. Våra deltagare menar dock att språket som används kan vara begränsande men samtidigt är målen ofta brett formulerade och mycket går därför att tolka in. Deltagare E beskriver att varje land gör sin prioritering av hur agendan används och förstås och deltagare A beskriver att agendan i Sverige bör användas i samverkan med exempelvis Kvinnokonventionen och Diskrimineringslagen. Trots en icke-inkluderande utformning har agendan fördelar:

Agenda 2030 är ett ramverk som möjliggör för samtal över alla gränser, språk och länder. Det möjliggör en konversation och en målstolpe. Sätter vi upp mål har vi något att sträva mot och det är viktigt. Det är inte hela lösningen men det ska inte heller bara ses som ett till dokument. Det har en större spridning och förankring i samhället än något annat dokument har. (Deltagare A)

Förhoppningar om ökad inkludering i framtiden finns dock och deltagare A beskriver att hon hoppas att det dokument som kommer efterfölja Agenda 2030 och gälla för många år framöver kommer tas fram av en yngre generation där exempelvis könsidentiteter kommer att vara en ickefråga. Hon ser redan en bredare bild av andra mål, exempelvis *Mål 3: God hälsa och välbefinnande*. I det målet innefattas även psykosocial ohälsa/mental ohälsa vilket var något som inte omfattades i de tidigare Millenniemålen som främst handlade om sjukdomar, malaria och trafikolyckor. Hon menar på att det globala samfundet avancerar och vågar ta in mer och mer perspektiv beroende på vad som händer globalt men så länge det finns länder som har dödsstraff på homosexualitet eller länder som vägrar inse att det finns fler än två kön är det mycket som inte kommer kunna innefattas i ett dokument som Agenda 2030.

5. Analys

För att svara på frågeställningarna om hur utformningen av *Mål 5: Jämställdhet* i Agenda 2030 kan förstås och på vilket sätt kvinnor och flickors egenmakt är väsentligt för att uppnå Globala målen applicerar vi här i analysen våra valda teorier intersektionalitet, socialkonstruktionism, hegemonisk maskulinitet och postkolonialism på det material vi samlat in och som presenterades i föregående kapitel. Dessutom presenterar vi konkreta exempel på hur uppnådd jämställdhet har direkt positiv koppling till flera av de Globala målen. Uppdelningen av analys och resultat bygger på metodvalet som förespråkar att delarna ska presenteras var för sig, där resultatet leder fram till analysen.

5.1 Hur kan jämställdhetsmålets formulering tolkas?

Språket och diskurser är en central del av socialkonstruktionismen (Burr 2015, 52, 73) och kan vara ett verktyg för att ge svar på varför *Mål 5: Jämställdhet* är utformat som det är. Språk i sig kan inte erbjuda en given verklighet om ett fenomen utan dess betydelse skapas i samspelet mellan människor under en viss tid och i en viss kultur och är således kulturellt och tidsmässigt specifikt (Burr 2015, 4, 52). Agenda 2030 är en global överenskommelse och kräver därför, enligt våra deltagare, ett gemensamt språk som alla medlemsländer i FN kan skriva under på och som passar alla religioner och kulturer. Formuleringarna och definitionerna i *Mål 5: Jämställdhet* måste således vara accepterade av alla medlemsländer och språkbruket i målet skapar således konsekvenser och begränsningar för hur jämställdhet definieras och arbetas med.

Deltagarna beskriver att kvinnor idag är de som drabbas värst av krig, fattigdom och naturkatastrofer vilket kan förstås utifrån postkolonial teori och teorin om hegemoniska maskuliniteter. De hegemoniska maskuliniteter som innebär att män har en förgivettagen överordnad roll i jämförelse med kvinnor, och andra män, och en ledande position i samhället (Connell 2008, 115) kan förstås som strukturer skapade ur västerländska kunskapstraditioner som kolonialmakter förankrat i dominans och underordning i globala relationer. Postkolonialismen problematiserar hur de förtryck som skapades under kolonialismen fortsatt har en påverkan på maktstrukturerna i nutid (de los Reyes och Mulinari 2005, 75). Kvinnors förtryck kan därför förstås som dubbelt både av hegemoniska maskuliniteter och kolonialmakter trots att flera länder idag är självständiga. Enligt socialkonstruktionismen får

begrepp sin betydelse i sociala och kulturella kontexter (Burr 2015, 52). Agenda 2030 och *Mål 5: Jämställdhet* är alltså framtaget av FN och dess medlemsländer i en värld som fortsatt är präglad av kolonialismen, där kvinnor globalt sett drabbas hårdast av orättvisor och kriser, är underordnade män samt underrepresenterade i beslutsfattande positioner. Samhället blir uppdelat i maktlösa och makthavande människor, där kvinnor är de maktlösa och män de med makt (Mohanty 2007, 50). En förklaring till att *Mål 5: Jämställdhet* fokuserar på att skapa flickor och kvinnors egenmakt är alltså att kvinnor som grupp globalt sett kategoriseras som maktlösa.

I antagandet om att kvinnor är de som drabbas hårdast av orättvisor och kriser, och att fokus för *Mål 5: Jämställdhet* därmed ligger på kvinnor och flickors egenmakt, anser vi att ett intersektionellt perspektiv och postkolonial teori behöver appliceras för att inte generalisera de utmaningar och problem kvinnor står inför.

Våra deltagarna ställer sig kritiska till att *Mål 5: Jämställdhet* i Agenda 2030 saknar ett intersektionellt perspektiv. Den nuvarande formuleringen i *Mål 5: Jämställdhet* kategoriserar kvinnor som en sammanhängande grupp bortom kontext och oavsett klass och etnicitet. Mohanty (2007, 38) problematiserar hur vita, västerländska medelklassfeminister har skapat ett globalt *vi* som är homogent och som bortser från de skillnader kvinnor emellan som har med geopolitisk placering, klasstrukturer och etniskt förtryck att göra. Kvinnor framställs istället som en enhetlig grupp och det som binder kvinnor samman är en sociologisk föreställning om likheten i deras förtryck. Detta leder till att när det skapas politiska och universella mål, som Agenda 2030, för detta *vi* görs det mot en västerländsk bakgrund och utifrån västerländska intressen, men formuleras som att de tar hänsyn till alla kvinnors intressen (Mohanty 2003, 38). Socialkonstruktionismen anser att diskurser skapar konsekvenser genom att de språkformer som finns tillgängliga sätter gränser för vad vi kan tänka och säga men också vad vi kan göra och vad som kan göras mot oss vilket i sin tur återskapar normer (Burr 2015, 73). Det är inte bara kön som är avgörande för hur kvinnor behandlas och mår och det intersektionella perspektivet riskerar att försvinna när bilden av kvinnor homogeniseras. För att kunna studera de förtryck som grundas i kön, och således uppnå *Mål 5: Jämställdhet*, krävs därför att andra perspektiv tas in (Leavy och Harris 2019, 45) då kvinnor är en heterogen grupp som utsätts för olika förtryckande strukturer.

Deltagare A beskriver ytterligare en begränsning som uppstått till följd av de språkformer som *Mål 5: Jämställdhet* består av. Hon menar att målets fokus på kvinnor och flickors egenmakt har gjort att jämställdhetsfrågan ses som en kvinnofråga och att en konsekvens av det blir att män inte ser sin del i arbetet och att de negativa normerna och strukturerna i samhället därför inte kan angripas. Det är problematiskt då hegemoniska maskuliniteter och dess normer står för exploatering och våld mot kvinnor och i största grad hindrar hållbar utveckling, men inte benämns i målet. Om vi exempelvis ser till *delmål 5.1 Utrota diskriminering av kvinnor och flickor* och *5.2 Utrota våld och utnyttjande av kvinnor och flickor* så läggs inget fokus på vilka det är som diskriminerar eller utnyttjar flickor och kvinnor. En negativ konsekvens av den språkliga utformningen av målet blir alltså att mäns ansvar i frågan exkluderas.

Deltagare E trycker på att utformningen av målet tenderar att utesluta pojkar och mäns situation. Enligt teorin om hegemoniska maskuliniteter kan även män vara underordnade andra män och vilken man som ingår i de hegemoniska maskuliniteterna beror på kontext och skapas av sociala konstruktioner (Connell 2008, 115). Vi vill därmed poängtera att det intersektionella perspektivet i jämställdhetsarbetet även behövs för att kunna belysa de hegemoniska maskuliniteter och strukturer av kolonialismen som drabbar såväl kvinnor som män. Därför är det viktigt att se maskuliniteter som multipla och något som måste förstås i samverkan med andra sociala kategorier (Connell 2008, 114), alltså en typ av intersektionell analys.

Att hegemoniska maskuliniteter måste förstås som multipla och samverkande med andra sociala kategorier kopplar vi vidare till postkolonialismen som problematiserar att västerländska kunskapstraditioner ses som norm och reproducerar de över-och underordningsrelationer som skapades under koloniseringen. Connell (2008, 115) beskriver att det är få män som identifieras eller identifierar sig med hegemoniska maskuliniteter. Eftersom hegemoniska maskuliniteter således refererar till en kulturellt uppkommen dominans kan vi koppla det till att de män som ingår där förmodligen också är de som ingår i de överordnade grupper skapade av den västerländska kunskapsproduktionen och koloniseringen. Därför är den postkoloniala teorin och den intersektionella analysen väsentligt i jämställdhetsarbetet för att belysa de rådande maktstrukturerna.

Deltagare A beskriver att Agenda 2030 kan ses som ett kompletterande dokument till andra globala samt nationella lagar, policys och dokument. Hon bekräftar att språket i *Mål 5: Jämställdhet* kan ses som begränsande men menar att målens breda formuleringar är positiva

då mycket tolkas in i dem. Detta menar hon möjliggör ett användande av Globala målen i samverkan med andra viktiga dokument som Kvinnokonventionen eller Diskrimineringslagen. Men det innebär också att Agenda 2030 och även *Mål 5: Jämställdhet* kan ha en skild betydelse beroende på vilken kontext och vilket land den verkar i. Enligt Burr (2015, 75) finns det en mängd diskurser kring olika fenomen som har olika historier och framställningar och som görs tillgängliga genom språk. Detta innebär att trots att Agenda 2030 är skapad med ett gemensamt språk för att den ska omfatta alla medlemsländer får den sin betydelse beroende på vilket land den agerar i. Deltagare E bekräftar detta genom att beskriva att varje land väljer vad de vill prioritera i agendan och hur den ska användas. Vidare är Agenda 2030 inte juridiskt bindande utan ett frivilligt åtagande vilket i praktiken innebär att varje lands regering själva ansvarar för hur målen genomförs. Att varje land har ett eget ansvar visas exempelvis i *delmål 5.C: Skapa lagar och handlingsplaner för jämställdhet*.

När varje land har sin egen diskurs kring vad jämställdhet är eller vilka som räknas som kvinnor och flickor samt själva ansvarar för en agenda som inte är juridiskt bindande kan det skapa konsekvenser för hur arbetet med målet utförs och att vissa grupper av människor återigen riskerar att exkluderas. De los Reyes (2011, 3) menar att jämställdhetsbegreppet tenderar att utesluta andra könsidentiteter än man och kvinna och Deltagare A förklarar för oss att det är få länder i världen som accepterar fler könsidentiteter än man och kvinna. Detta innebär, utifrån vår analys, att Agenda 2030s vision om att inkludera alla med ett gemensamt språk stjälps av att målet tolkas och får sin betydelse beroende på vilket kontext eller vilket land det verkar i. *Mål 5: Jämställdhet* fokuserar på kvinnor och flickors egenmakt för att uppnå jämställdhet och det skapar en exkludering eftersom, som deltagare C nämner, kvinnorollen och bilden av hur en kvinna ska vara är snäv vilket exkluderar alla människor som inte identifierar sig som just kvinna eller flicka och särskilt då i de länder där olika könsidentiteter inte accepteras. Det kan bli svårt att uppnå ett gemensamt mål när uppfattningarna om vad målet innebär och vem som inkluderas i det skiljer sig mellan parterna som ingår i överenskommelsen.

Språk formas av kunskap som är historiskt och kulturellt specifik och diskursen är således föränderlig (Burr 2015, 3-4). Exempelvis lyfter deltagare A att *Mål 3: God hälsa och välbefinnande* idag innefattar mental ohälsa vilket inte fanns med i de tidigare Millenniemålen. Detta kan vi förstå som ett resultat av att den samhällseliga kontexten har ändrats sedan Millenniemålen skapades och innebörden av vad hälsa och ohälsa är har breddats vilket då går att se i Globala målens definitioner. Det innebär att trots att *Mål 5: Jämställdhet* idag har ett

fokus på flickor och kvinnors egenmakt och målets formuleringen är snävt utformad och riskerar att vara exkluderande kan en framtida agenda och framtida formuleringar ändras och vidgas, för att inkludera andra könsidentiteter och maktstrukturer i analysen. Deltagare A hoppas på att det dokument som kommer bli uppföljaren till Agenda 2030 kommer innefatta ett bredare perspektiv på vad en kvinna är och att icke-binaritet kommer vara en ickefråga vilket vi anser som en möjlig utgång sett till den föränderliga natur som socialkonstruktionismen förespråkar.

Agenda 2030 beskrivs av våra deltagare som ett dokument med större global spridning än något tidigare liknande dokument och som dessutom har utformat ett gemensamt språk som ska gälla för alla och som alla ska förstå. Vi har dock i denna del av analysen visat på att detta gemensamma språk och utformningen av *Mål 5: Jämställdhet* kan skapa konsekvenser i arbetet med att uppnå målet då människor riskerar att exkluderas ur denna globala agenda som ska inkludera alla.

5.2 Hur kan kvinnors och flickors egenmakt leda till en hållbar värld?

Nu när vi har en förståelse för hur jämställdhetsmålet är formulerat och vilka konsekvenser det kan leda till ska vi kika närmare på varför det är just jämställdhet, och i detta fall *kvinnor och flickors egenmakt*, som är väsentligt för att uppnå hållbarhet.

Vi har genom denna uppsats nämnt att *Mål 5: Jämställdhet* i Agenda 2030 har ett fokus på just kvinnor och flickors egenmakt. Vi ser att detta går att koppla till postkolonialism, teorin om hegemoniska maskuliniteter och ifrågasättandet av den förgivettagna dominerande makt som män innehar. Deltagare A pratade om *The Girl Effect* och de samhällsliga effekterna som skulle uppstå om kvinnor fick mer kontroll över sina liv och inte längre underordnas män. Deltagare D menar även hon att en investering i kvinnor skulle leda till positiva effekter och att en hållbar värld inte går att uppnå om inte kvinnor har en roll på den politiska och ekonomiska marknaden. Teorin om hegemoniska maskuliniteter utgår från att män har en ledande position i samhället (Connell 2008, 115), och därför troligtvis också en beslutande roll. Det innebär att om denna hegemoniska maskulinitet som samverkar med förtryck från kolonialismen ifrågasätts och förändras skulle kvinnor kunna få mer makt över sina liv och således kunna förändra hela samhällen.

Som nämnt i föregående avsnitt är hegemoniska maskuliniteter kulturella och samhälleliga praxisformer som legitimerar patriarkala könsmaktsordningar vilket gör att vissa män kan dominera och underordna framförallt kvinnor men också andra män (Connell 2008, 115). Dessa kulturella praxisformer ser vi kan kopplas till de underordningsrelationer som skapades av kolonialismen och som fortsatt förtrycker idag. Deltagare A beskriver att de normer som krävs för att uppnå hållbarhet förhindras av hegemonisk maskulinitetsnorm och att många av de saker som är motståndare till jämställdhet indirekt också är motståndare till hållbarhet. Detta innebär att kvinnors egenmakt som leder till ökat kvinnligt inflytande och makt kan utmana och omforma den rådande maktdominansen som män innehar och således också den hegemoniska maskulinitetsnormen och därigenom bidra till hållbar utveckling. Det är alltså när vi kan förändra de normer som de hegemoniska maskuliniteterna skapar och när vi vågar utmana de praxisformer samt sociala processer som upprätthåller denna dominans som vi kan uppnå delmål som *5.5 Säkerställ fullt deltagande för kvinnor i ledarskap och beslutsfattande* och *5.A Lika rätt till ekonomiska resurser och ägande samt tillgång till finansiella tjänster*.

Varför kvinnor är väsentliga för hållbar utveckling går också att koppla till de socialt konstruerade föreställningarna om hur kvinnor och män ska agera och vara. Deltagare C beskriver, som tidigare nämnt, kvinnorollen som snäv och säger vidare att kvinnor från tidig ålder har fått träna upp sin empatiska förmåga i större utsträckning än män, vilket hon menar leder till att kvinnor får ett annat band till saker runt omkring sig. Detta tillsammans med övriga deltagares antagande om att kvinnor är mer intresserade av hållbarhet kan förstås utifrån socialkonstruktionismens antagande om att det inte finns någon essens inom människor eller någon bestämd naturlig ordning av människor eftersom vi endast är produkter av sociala processer vilket innebär att kvinnor har socialiserats in i en mer omhändertagande roll (Burr 2015, 4). Vi kan alltså förstå argumenten om att kvinnor tar mer hållbara beslut som är viktiga för att uppnå Globala målen genom att kvinnor utifrån sociala konstruktioner ses av samhället som mer benägna att göra val som inte bara gynnar dem själva och sin familj utan även samhället i stort vilket blir avgörande för en hållbar utveckling.

Som Burr (2015, 2) beskriver behöver vi ha en kritisk hållning mot det förgivettagna. För att göra världen mer hållbar krävs därför att vi ändrar de maktpositioner och västerländska kunskapstraditioner som postkolonialismen menar styr samhället och politiken idag och som reproducerar över-och underordningsrelationer som skapades under koloniseringen (de los Reyes och Mulinari 2005, 75). Hegemoniska maskuliniteter möjliggörs genom kulturell

dominans och ger män en ledande position i samhället (Connell 2008, 115) vilket leder till att det är männen som tar besluten. Deltagarna i vår studie påvisar istället att kvinnors beslut är mer holistiska, långsiktiga och hållbara delvis genom att kvinnor flyttar fokus angående vilka frågor som är viktiga. Idag tas det för givet att män ska ha den ledande positionen i samhället när det i själva verket kanske borde vara kvinnor som borde inneha den positionen, åtminstone sett till hållbarhet, då deras agerande och ledarskap enligt våra deltagare skulle vara mer framgångsrika. Men för att det ska ske krävs återigen ett ifrågasättande av det som tas för givet vilket i detta fall är hegemoniska maskuliniteter i samverkan med västerländska kunskapsstraditioner som skapar underordningsrelationer och ger män dominans i samhället (Burr 2015, 2; Hearn 2004, 59, de los Reyes och Mulinari 2005, 75).

Deltagare E förhåller sig delvis annorlunda i förhållande till övriga deltagare i frågan om att ökad kvinnlig makt skulle leda till ökad hållbarhet på alla plan. Hon menar att ett ökat kvinnligt inflytande också skulle kunna ha konsekvenser i form av att enbart de mål som handlar om välbefinnande skulle få fokus vilket skulle kunna riskera den ekonomiska tillväxten. Hon beskriver att män generellt sett är mer progressiva när det gäller affärer och att den tillväxt som sker genom jakt på pengar och prestige skulle hämmas genom ökat kvinnligt inflytande. Att män generellt sett är mer progressiva när det gäller affärer och således avgörande för världens ekonomiska tillväxt ser vi som en social konstruktion som skulle kunna ha sitt ursprung i hegemoniska maskulinitetens dominans i samhälle. Oberoende av orsak till denna sociala konstruktion ser vi det som ett förgivettagande som vi bör se bortom. Genom Agenda 2030 och *Mål 5: Jämställdhet* fokus på kvinnor och flickors egenmakt ges kvinnor en möjlighet att få plats på den ekonomiska och politiska arenan och kanske således även en möjlighet att se bortom den förgivettagna och accepterade manliga dominansen för att öka chanserna att vi en dag kan leva i en hållbar värld. Hearn (2004, 66) menar att det är viktigt att se vad som händer om vi ser förbi den hegemoniska maskuliniteten och kanske finns svaret i våra övriga deltagares svar, nämligen en mer hållbar värld.

Slutligen beskriver flera av deltagarna att vi kommer att nå samtliga mål i Agenda 2030 mer effektivt om vi initialt lägger fokus på *Mål 5: Jämställdhet*. Eftersom målet har ett fokus på kvinnors egenmakt tolkar vi det som att det, enligt Agenda 2030, är hos kvinnor som fokus behöver läggas för att vi ska kunna uppnå Globala målen. Kvinnor behöver ha en större plats i beslutsfattande processer och vi behöver undkomma hegemoniska maskuliniteters skapande av könshierarkier samt det koloniala arvets fortsatta förtryck för att nå framgång inom hållbarhet.

Vidare ser vi utifrån vår analys att vi behöver belysa de vita, västerländska medelklassfeministernas hegemoniska tendenser då de sätter agendan för jämställdhetsarbetet. I analysen har vi sett hur de tendenserna reproducerar kolonialistiska traditioner och homogeniserar det förtryck som kvinnor utsätts för. Vi är medvetna om att även denna studie är skapad utifrån ett västerländskt perspektiv på jämställdhetsfrågan baserat på vår roll som forskare samt deltagarnas position. För att i bästa mån undvika att reproducera samt homogenisera kvinnors förtryck globalt kan vi inte nog understryka vikten av postkolonial teori och intersektionella analyser i denna fråga. Utan det kommer jämställdhetsarbetet inte uppnå alla världens kvinnor och flickors egenmakt, då de förtryck som världens kvinnor utsätts för måste förstås utifrån samhälleliga och kulturella kontexter.

5.2.1 Vilka positiva effekter har jämställdhet på Globala målen?

Vi har genomgående i vår resultatframställning funnit uttalanden från våra deltagare som vi anser tyder på att *Mål 5: Jämställdhet* är viktigt för att uppnå övriga mål i Agenda 2030. I denna avslutande del av analysen kommer vi kortfattat koppla det våra deltagare sagt och våra analyser av det till konkreta exempel på hur en prioritering av *Mål 5: Jämställdhet* och således kvinnors egenmakt kan leda till framgång för de övriga Globala målen.

Kvinnor och barn är, som deltagare A och D visat på, de största grupperna som lever i extrem fattigdom. Fattigdomsbegreppet i *Mål 1: Fattigdom* är multidimensionellt och berör det ekonomiska men även brist på frihet, inflytande, hälsa, utbildning och säkerhet. I en värld där *Mål 5: Jämställdhet* är uppnått har flickor och kvinnor frihet, inflytande, tillgång till sjukvård och hälsa samt utbildning och säkerhet. Alltså har *Mål 5: Jämställdhet* positiva effekter inom *Mål 1: Ingen fattigdom*, samt *Mål 3: God hälsa och välbefinnande* och *Mål 4: God utbildning*.

Figur 4: Globala målen mål 1, 3 och 4 (UNDP Sverige 2015)

Kopplingar mellan jämställdhet och *Mål 3: God hälsa och välbefinnande* ser vi även i det deltagare A lyfter angående att kvinnors makt över sina kroppar kan leda till färre osäkra aborter och färre oönskade graviditeter. Hur kvinnors och flickors hälsa och välbefinnande kan

förbättras av jämställdhet ser vi även i det deltagare D lyfter att kvinnors ekonomiska självständighet är kopplat till kvinnors hälsa, då det främst är kvinnor som drabbas av orolighet, stress och ångest på grund av en svag ekonomi.

Deltagarna är eniga om att kvinnor tar mer holistiska, långsiktiga och hållbara beslut - men lyfter det på olika sätt. Exempelvis beskriver de att kvinnor i ledande positioner driver hållbarhetsfrågor i organisationer och näringslivet både genom hållbarhetsredovisningar men också genom att styra hållbarhetsarbetet. Här kan vi se en koppling mellan att jämställdhetsmålet uppfylls och kvinnors egenmakt och beslutsfattande kan ha positiva effekter för *Mål 7: Hållbar energi till alla*, *Mål 8: Anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt*, *Mål 9: Hållbar industri, innovationer och infrastruktur*, *Mål 11: Hållbara städer och samhällen* och *Mål 12: Hållbar konsumtion och produktion*.

Figur 5: Globala målen mål 7, 8, 9, 11 och 12 (UNDP Sverige 2015)

Det deltagarna nämner om att kvinnor tar mer hållbara beslut syns även i hur kvinnor tar hand om ekosystem på mer hållbara sätt och påverkar miljön mindre än vad män gör. Här kan vi koppla ett uppfyllt jämställdhetsmål och flickor och kvinnors egenmakt till goda effekter på *Mål 6: Rent vatten och sanitet*, *Mål 13: Bekämpa klimatförändringarna*, *Mål 14: Hav och marina resurser* samt *Mål 15: Ekosystem och biologisk mångfald*. Även *Mål 2: Ingen hunger* ingår här då flera av delmålen fokuserar på framtagning av säker och näringsrik mat genom en hållbar livsmedelsproduktion.

Figur 6: Globala målen mål 6, 13, 14, 15 och 2 (UNDP Sverige 2015)

Deltagare A och E menar även på att om unga kvinnor får vara med i beslutsfattande kring fredsprocesser blir de mer hållbara och långvariga, vilket vi kan koppla till att jämställdhet samt flickor och kvinnors egenmakt är väsentligt för att uppnå *Mål 16: Fredliga och inkluderande samhällen* samt *Mål 17: Genomförande och globalt partnerskap*.

Figur 7: Globala målen mål 16 och 17 (UNDP Sverige 2015)

Deltagarna talar om att jämställdhet är ett verktyg för att uppnå *Mål 10: Jämlikhet*.

Deltagare C talar om att kvinnor finns i alla kulturer, samhällsklasser och befolkningsgrupper. I dessa grupper menar deltagare D att kvinnor är de mest utsatta och genom jämställdhet kan på så vis även ojämlikheter i samhället minska eftersom jämställdhet leder till minskade löneskillnader, klasskillnader och skapar mer jämlika grupper. Deltagare B och C beskriver att om kvinnor får en stärkt position kommer de även gynna andra minoriteter och utsatta grupper. Detta eftersom att människor som utsätts för orättvisor i större utsträckning blir engagerade i kampen mot sin egen men också andra människors utsatthet.

Figur 8: Globala målen mål 10 (UNDP Sverige 2015)

6. Slutsats

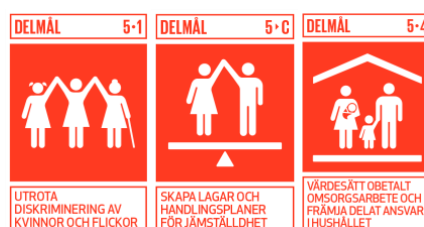
Syftet med denna uppsats var att få en förståelse för hur personer som arbetar med hållbarhetsfrågor utifrån Agenda 2030 tolkar utformningen av *Mål 5: Jämställdhet* och dess fokus på flickor och kvinnors egenmakt. Genom materialinsamlingen och analysen har vi skapat en förståelse för utformningen av målet, varför flickor och kvinnors egenmakt ses som väsentligt för att uppnå hållbar utveckling samt vilka konsekvenser formuleringarna i målet kan leda till. Dessutom har uppsatsen lett fram till vilka konkreta kopplingar som finns mellan uppnådd jämställdhet och positiva effekter på de övriga Globala målen.

Deltagarna förklarar att formuleringen av jämställdhet i *Mål 5: Jämställdhet* och dess fokus på kvinnor måste förstås utifrån den sociala och politiska kontext som Agenda 2030 är framtagen i. Denna sociala och politiska kontext har vi genom analysen förstått som en värld påverkad av hegemonier och koloniala förtryck där kvinnor är de som drabbas hårdast av orättvisor och kriser. Vidare är agendan global och kräver därför ett gemensamt språk som accepteras av alla FN:s 193 medlemsländer. Formuleringarna och ordvalen är därför anpassade för att fungera globalt och för att inte motsättas eller krocka med olika kulturer och religioner. Utifrån vårt arbete har vi dock upptäckt att formuleringen kan leda till en del konsekvenser.

Deltagarna lyfter att en konsekvens av målets utformning är att jämställdhetsfrågan riskerar att bli en kvinnofråga och exkludera männen ur arbetet. Det blir problematiskt dels då det motsäger den grundläggande principen i Agenda 2030, *Leave No One Behind*, som innebär att målen först kan räknas som uppfyllda när alla människor inkluderas i arbetet, men även då hegemoniska maskuliniteter är ett stort hinder för såväl jämställdhet som hållbar utveckling. Deltagare B nämner att människor inte tar ansvar för att nå några mål så länge de själva inte är inkluderade. Dessutom identifieras eller identifierar sig inte alla män med hegemoniska maskuliniteter men många kan dra nytta av dess normerande dominans. Som det ser ut idag är det männen som besitter den största makten. För att en förändring ska ske behöver de involveras i jämställdhetsfrågan och förändringen som behöver göras, även om det innebär att de måste ställa sig mot en maktdominans som de gynnas av. En viktig forskning för framtiden blir således att förstå hur jämställdhetsarbete och globalt utformade mål kan formuleras så att män blir delaktiga i kampen mot ett jämställt samhälle och i att ge kvinnor mer inflytande i samhället.

En annan risk vi lokaliserat i målets utformning är att definitionen av kön exkluderar alla som inte identifierar sig som flicka/kvinna eller pojke/man. Utöver att exkludera andra könsidentiteter riskerar formuleringen även att skapa en generaliserad och homogen syn på kategoriseringarna flicka/kvinna och pojke/man. Som vi konstaterat utifrån såväl deltagarnas kunskap samt det intersektionella perspektivet krävs det att andra aspekter såsom etnicitet, klass och sexualitet appliceras i analysen för att kunna studera och förstå könsbaserade förtryck. Så länge kön ses som den mest väsentliga kategorin och utgångspunkten för att förstå en grupps position och förändra maktstrukturerna som dominerar världen kommer vi inte kunna skapa förändring på riktigt och för alla. Problematik måste tolkas inom ramarna för specifika samhällen och i en konkret och politisk analys för att förändring ska kunna ske. Den intersektionella analysen och postkoloniala teorin blir därför viktig för att förstå hur hegemoniska maskuliniteter förtrycker såväl kvinnor som män. För att skapa jämställdhet på riktigt behöver vi därför även se män som en heterogen grupp. Målets utformning kan reproducera begränsade kategorier och generaliseringar av kön, och därmed begränsa vilka som inkluderas i jämställdhetsbegreppet och arbetet.

Sett till stereotyper och generaliseringar har vi under arbetets gång reagerat på illustrationerna för delmålen i *Mål 5: Jämställdhet*. Flickor och kvinnor avbildas med kjol och klänning, medan männen porträtteras med byxor (se Figur 8). Här skulle det för vidare forskning vara intressant att undersöka hur just bildspråket i Globala målen reproducerar vissa normer, skapar inkludering och exkludering samt vad det kan ha för konsekvenser för arbetet mot hållbar utveckling.

Figur 8: Globala målen delmål 5.1, 5.C och 5.4 (UNDP Sverige 2015)

Både våra deltagare och tidigare forskare (Dugarova 2018; Hepp, Somerville och Borisch 2019, 682) beskriver att jämställdhet måste prioriteras för att uppnå Globala målen. Som vi beskrev i bakgrunden likställer *Mål 5: Jämställdhet* begreppet jämställdhet med att uppnå kvinnors och flickors egenmakt, vilket innebär att de ska ha möjlighet att påverka sin

livssituation genom att exempelvis få mer inflytande i samhället. Därför är det just kopplingen mellan flickor och kvinnors egenmakt och positiva effekter inom övriga Globala mål som vi valt att undersöka i vår studie.

Våra deltagare menar att vi aldrig kommer uppnå en hållbar värld om halva världens befolkning exkluderas i arbetet. Enligt våra deltagare är det därför väsentligt att inkludera kvinnor i beslutsfattande processer. Inte bara för att uppnå delmål 5.5 *Säkerställ fullt deltagande för kvinnor i ledarskap och beslutsfattande* utan även för att de menar på att kvinnor tar mer holistiska, långsiktiga och hållbara beslut och då investeringar i kvinnor gynnar familjen och samhället. Det är en förklaring våra deltagare ger till varför målet är utformat för att säkerställa flickors och kvinnors egenmakt, då det ger positiva effekter för familjen, samhället och världen. Den hegemoniska maskuliniteten är därför ett stort hinder för att uppnå såväl jämställdhet som hållbar utveckling då den hindrar kvinnor från att ha just det; makt och att ingå i beslutsfattande processer.

Vi kan vidare utifrån våra deltagares svar förstå att kvinnors egenmakt och ökade inflytande blir väsentligt på grund av sociala konstruktioner som skapar och reproducerar kategoriserade egenskaper hos kvinnor och män. Kvinnor tar enligt våra deltagare mer hållbara beslut eftersom de ses av samhället som mer omsorgsfulla och således benägna att göra val som gynnar hela samhället vilket är viktigt för att uppnå Globala målen.

En diskussion som vi hade på initiativ av deltagare A var vikten av att inkludera religiösa aktörer för att uppnå *Mål 5: Jämställdhet*, genom exempelvis *Delmål 5.3: Avskaffa tvångsäktenskap och könsstämpning* där religion spelar stor roll. Hon menar att det inte spelar någon roll om alla stater i världen skulle bli jämställda imorgon och att all lagstiftning skulle gynna alla kvinnor och män om inte också religiösa aktörer är beredda att förändras. Religiösa aktörer är enligt deltagare A viktiga för samhällsförändring delvis på grund av religiösa ledares inflytande hos samhällsmedborgare och att religiösa aktörer påverkar mycket informella normer i samhället men också av den självklara anledningen att 80% av världens befolkning är troende. Detta är en intressant aspekt av hållbarhet som inte fick tillräckligt stort utrymme i vår uppsats och som vi därför vill uppmana till vidare forskning på.

Genom denna studie har vi fått deltagarnas perspektiv på den kontext som *Mål 5: Jämställdhet* är framtaget i och varför det är just flickor och kvinnors egenmakt som sätts i fokus. Agenda

2030 tolkas som en universell plattform där det globala jämställdhetsmålet är formulerat som en ospecificerad intressegemenskap för alla världens kvinnor. Den homogena kategoriseringen av kvinnor och flickor som uttrycks i målet är skapad utan hänsyn till intresseskillnader som genereras av exempelvis geopolitisk placering, klasstrukturer eller etniska exkluderings- och förtrycksmekanismer. Definitionen av jämställdhet i målet skapar på så sätt en kategoriseringen av kön där kvinnor ses som en enhetlig grupp bortom kontext och oavsett klass och etnicitet.

Vi förstår att ett annat urval hade gett ett annat perspektiv och vill därför uppmana framtida forskare att undersöka perspektiv hos aktörer utanför väst, dels för att få en ännu bredare förståelse för jämställdhetens utmaningar och dels för att lyfta andra kunskapstraditioner än de västerländska.

Sammanfattningsvis kan vi se att jämställdhetsmålet är skapat i och för en global värld där kvinnors potential idag är outnyttjad på grund av hegemoniska maskuliniteter och kolonial dominans som styr. Målets snäva formuleringar av såväl kön som jämställdhet skapar en homogen kategorisering av kvinnor som maktlösa i motsats till de makthavande männen. Vidare leder det till att andra maktstrukturer än kön ignoreras, och att skillnader i förtryck som kvinnor världen över utsätts för ignoreras. För att uppnå jämställdhet och en hållbar värld är det därför avgörande att se på kvinnors situation ur ett intersektionellt perspektiv och dekonstruera de hegemoniska och koloniala makter som styr världen idag. Detta för att en gång för alla förkasta och ändra de samhällsstrukturer som skapar och reproducerar bilden av maktlösa kvinnor och makthavande män.

Referenslista

Bryman, Alan (2018). *Samhällsvetenskapliga metoder*. Malmö: Liber AB.

Burr, Vivien (2015). *Social constructionism*. New York: Routledge.

Cockburn, Cynthia (2007). *From Where We Stand: War, women's activism and feminist analysis*. London: Zed Books.

Connell, Raewyn (2008). *Maskuliniteter*. Andra upplagan. Uddevalla: Daidalos AB.

Crenshaw, Kimberlé (1991). Mapping the Margins: Intersectionality, Identity Politics, and Violence against Women of Color. *Stanford Law Review*, 43(6), ss. 1241-1299.
doi:10.2307/1229039.

de los Reyes, Paulina (2011). *Vad händer med jämställdheten? Nedslag i jämställdhetens synfält*. Uppsala: Enheten för lika villkor, Personalavdelningen, Uppsala universitet.

de los Reyes, Paulina och Mulinari, Diana (2005). *Intersektionalitet: kritiska reflektioner över (o)jämlighetens landskap*. Första upplagan. Malmö: Liber.

Dugarova, Esuna (2018). *Gender equality as an accelerator for achieving the sustainable development goals*. © United Nations Development Programme.

<https://www.undp.org/publications/gender-equality-accelerator-achieving-sdgs> (hämtad: 2021-04-05).

Encyclopedia (u.å). *Eurocentrism*. <https://www.encyclopedia.com/history/dictionaries-thesauruses-pictures-and-press-releases/eurocentrism> (hämtad: 2021-05-20).

Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 av den 27 april 2016 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG (allmän dataskyddsförordning). EUR-lex. Hämtad från <http://data.europa.eu/eli/reg/2016/679/oj>.

FN (u.å). *Agenda 2030 och de globala målen för hållbar utveckling*. <https://fn.se/vi-gor/vi-utbildar-och-informerar/fn-info/vad-gor-fn/fns-arbete-for-utveckling-och-fattigdomsbekampning/agenda2030-och-de-globala-malen/> (hämtad 2021-04-28).

Funck, Elin K. och Karlsson, Tom S. (2021). *Handbok för systematiska litteratur- och dokumentstudier inom samhällsvetenskapen*. Förvaltningshögskolans rapporter nummer 158 https://gupea.ub.gu.se/bitstream/2077/67445/1/gupea_2077_67445_1.pdf

Girl Effect (u.å). *About Girl Effect*. <https://www.girleffect.org/> (hämtad 2021-05-03).

Globala målen (2017). *Hur hänger Globala målen ihop med varandra?* <https://www.globalamalen.se/fragor-och-svar/hur-hanger-de-globala-malen-ihop-med-varandra/> (hämtad 2021-04-28).

Globala målen (2021a). *Covid-19 och globala målen*. <https://www.globalamalen.se/covid-19-och-globala-malen/> (hämtad 2021-04-06).

Globala målen (2021b). *Mål 5: Jämställdhet*. <https://www.globalamalen.se/om-globala-malen/mal-5-jamstalldhet/> (hämtad 2021-04-27).

Globalportalen (u.å). *Agenda 2030*. <https://globalportalen.org/amnen/agenda-2030> (hämtad 2021-05-07).

Graneheim, Ulla H. och Lundman, Berit (2004). Qualitative content analysis in nursing research: concepts, procedures and measures to achieve trustworthiness. *Nurse Education Today*, (2004)24, ss. 105–112. doi: 10.1016/j.nedt.2003.10.001.

Hearn, Jeff. (2004) From Hegemonic Masculinity to the Hegemony of Men. *Feminist Theory*, 5(1), ss. 49–72. doi: 10.1177/1464700104040813.

Hepp, Paula, Somerville, Claire och Borisch, Bettina. (2019). Accelerating the United Nation's 2030 Global Agenda: Why Prioritization of the Gender Goal is Essential. *Global Policy*, Volume 10, Issue 4. ss. 677-685. doi:10.1111/1758-5899.12721.

Hsieh, Hsiu-Fang och Shannon, Sarah E. (2005). Three Approaches to Qualitative Content Analysis. *Qualitative Health Research*, 15(9), ss. 1277–1288. doi: 10.1177/1049732305276687.

Jaggar, Alison M. (red.) (2016). *Just methods - An interdisciplinary feminist reader*. Second edition. Abingdon, Oxon: Routledge.

Jansson, Eva (2020). *Utrikes födda kvinnor på arbetsmarknaden. Kunskapsläget i korthet*. Diarienummer: Af-2020/0009 8277
<https://arbetsformedlingen.se/download/18.2bef8e33170a57d9565145/rappport-utrikesfodda-kvinnor-pa-arbetsmarkanden.pdf>

Leavy, Patricia och Harris, Anne (2019). *Contemporary feminist research from theory to practice*. New York: Guilford Publications.

Loomba, Ania (2008). *Kolonialism/Postkolonialism: en introduktion till ett forskningsfält*. Andra upplagan. Stockholm: Tankekraft.

Lunds universitet (2020). *Angående Zoom vid LU och säkerhet*.
<https://www.medarbetarwebben.lu.se/artikel/angaende-zoom-vid-lu-och-sakerhet> (hämtad 2021-04-23).

Lykke, Nina (2009). *Genusforskning: en guide till feministisk teori, metodologi och skrift*. Första upplagan. Stockholm: Liber.

Mohanty, Talpade Chandra (2007). *Feminism utan gränser: avkoloniserad teori, praktiserad solidaritet*. Tredje upplagan. Hägersten: Tankekraft.

Nationalencyklopedin (u.åa). *egenmakt*. <http://www-ne-se.ludwig.lub.lu.se/uppslagsverk/ordbok/svensk/egenmakt> (hämtad 2021-05-07).

Nationalencyklopedin (u.åb) *homogen*
<https://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/1%C3%A5ng/homogen> (hämtad 2021-05-26).

Nationalencyklopedin (u.åc) *holism*

<https://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/l%C3%A5ng/holism> (hämtas 2021-05-26).

Rädda barnen (2021). *Allt jag inte får göra.*

https://resourcecentre.savethechildren.net/node/18949/pdf/allt_jag_inte_far_gora_2021.pdf
(hämtad 2021-05-12).

Socialstyrelsen (2019). Könstymning och omskärelse av flickor och kvinnor

<https://www.socialstyrelsen.se/stod-i-arbetet/vald-och-brott/konstymning/> (hämtad 2021-05-12).

Statistiska centralbyrån (2019). *Integration. En beskrivning av läget i Sverige.*

https://www.scb.se/contentassets/6834eab09f2c4758bb3fd9c015e765a8/le0105_2019a01_br_be57br1901.pdf (hämtad 2021-04-28).

Tuhiwai Smith, Linda (2016). Research through Imperial Eyes. I Jaggars, Alison M. (red.)

Just methods - An interdisciplinary feminist reader. Second edition. Abingdon, Oxon:
Routledge ss. 58-67.

UNDP Sverige (2015). *Globala målen för hållbar utveckling* [logotyper].

<https://www.globalamalen.se/material/logotyper/> (hämtad 2021-05-26).

UNDP (2020). *Gender Inequality and the COVID-19 Crisis: A Human Development*

Perspective. <http://hdr.undp.org/en/content/gender-inequality-and-covid-19-crisis-human-development-perspective> (hämtad 2021-05-26).

Widerberg, Karin (2002). *Kvalitativ forskning i praktiken.* Studentlitteratur: Lund.